

HET JAAR VAN DE VERAN- DERING

INHOUDSOPGAVE

1 Het jaar van de verandering

2 Het jaar van de bestuurders

- Adnan Tekin
- Gaby Allard
- Joany Krijt
- Mirjam Koster
- Oege de Jong
- Rianne van der Meij en Carl Govers
- Wim Moes

3 Mbo & Arbeidsmarkt

4 Mbo & Samenleving

5 Mbo & Kwaliteit

6 Mbo & Vereniging

- Frank Bluiminck

7 Het jaar van de bedrijfstakgroepen

Colofon

Het jaar van de verandering

Het kalenderjaar 2023 was dynamisch, inhoudelijk, afwisselend en succesvol. Kersen op de taart waren de ondertekening van de Werkagenda mbo en het Stagepact in februari en de toetreding van het mbo tot de Kenniscoalitie in december, als beloning voor het harde werken, voor én achter de schermen. Niemand kan om een vruchtbare samenwerking met het mbo heen. Zoveel is duidelijk.

De vraag aan onze MBO Raad bestuurders, die wij een grote rol toebedeelden in dit jaarverslag, welke titel de cover moest sieren, leverde een rijke oogst aan alternatieven op. 'Het Jaar van de Vereniging!'; zei de een. 'Het Jaar van de mbo'er!'; opperde de ander. 'Het Jaar van de Samenwerking!'; bracht een derde in. Of wat te denken van: 'Op weg naar een duurzame sector', 'Wie het weet gaat het zeggen' en 'Zicht op wat werkt'?

Uiteindelijk is gekozen voor 'Het Jaar van de Verandering', een titel die volgens ons de lading prima dekt. De Werkagenda mbo en het Stagepact kwamen al voorbij, als aanjagers van de kwaliteitsstappen die scholen – al dan niet met verschillende stakeholders- zetten voor onze studenten. Minstens zo vermeldenswaard is de (mentaliteits-)verandering die minister Dijkgraaf teweegbracht met zijn 'waaier', en de hieruit voortvloeiende initiatieven om het mbo anders te positioneren. 2023 was ook het jaar waarin is gestart met de vorming van een nieuw kabinet in een Nederland waar de politiek-maatschappelijke context verandert. En waar wij als collectief van mbo-scholen onze positie, misschien nog meer dan daarvoor, bewust inzetten om de belangrijke rol van het mbo in die veranderende samenleving te benoemen.

Dit brengt ons automatisch bij de verandering die we dit jaar als MBO Raad hebben ingezet. Om de transitie in goede banen te leiden is een Expeditieteam geformeerd dat voorgaat in de gezamenlijke beweging naar een 'Vereniging 3.0'. In het verlengde daarvan is binnen ons bureau in Woerden een organisatieontwikkeling gestart, waarbij vijf ontwikkellijnen medewerkers helpen hun professionaliteit optimaal in te zetten bij het realiseren van nieuwe doelen. Verandering kenmerkte ook het MBO Raad bestuur dat Mirjam Koster, Wim Moes en Carl Govers als nieuwe bestuursleden mocht verwelkomen. Met hun eigen karakter, achtergrond en manier van werken zorgden zij meteen voor een andere dynamiek.

'Anders dan anders' is ook de look en feel van dit jaarverslag. We hebben gekozen voor een opzet waarin onze bestuurders persoonlijk terugblikken op hun belangrijkste mijlpalen van 2023. Ook de andere project- en afdelingsresultaten hebben hun plek gekregen en zijn gerangschikt onder de (4) thema's van het Strategisch Meerjarenperspectief (SMJP). Ten slotte krijgen de negen bedrijfstakgroepen (btg's) letterlijk een stem, via persoonlijke quotes van hun voorzitters.

Veel leesplezier!

Adnan Tekin, voorzitter MBO Raad
Frank Bluiminck, directeur MBO Raad

Woerden, april 2023

2

HET JAAR VAN DE BESTUUR- DERS

‘MEEDOEN EN-DENKEN “OP ZIJN MBO’S”, DAAR LIGT ONZE KRACHT’

De ondertekening van de Werkagenda mbo en het Stagepact, de val van het kabinet en de gezamenlijke expeditie richting een ‘Vereniging 3.0’ waren voor Adnan Tekin drie belangrijke ijkpunten in een ‘bijzonder jaar’. Maar er gebeurde meer.

Portefeuille van Adnan Tekin, voorzitter MBO Raad:

Strategisch Meerjaren Perspectief:

- Verbetering positie van het mbo in “de onderwijswaaier”.
- Inzet op een toename van maatschappelijke waardering voor het mbo.
- Herformuleren en hercontracteren van de maatschappelijke taak/ opdracht van de vereniging.

Overig:

- Mentaal welbevinden (Gezonde school).
- Communicatie/woordvoering.
- Governance.
- (Vice) voorzitter SBB.
- Stakeholder management.
- Werkgeversbeleid (tijdelijk).

Hectische jaarstart

‘2023 begon hectisch en feestelijk met het zetten van de handtekening onder zowel de Werkagenda mbo als het Stagepact. Daarmee kwam een einde aan een intensief en bij vlagen stevig proces, maar ik ben er trots op dat alles tijdig is gelukt. Ook ben ik content met de mooie landing, in de vorm van een weldoordacht bestuursakkoord. Tot en met 2027 is jaarlijks ongeveer 900 miljoen euro beschikbaar voor het realiseren van de mbo-kwaliteitsafspraken.’

Mentaal welbevinden

‘Eén van de 63 onderwerpen in de werkagenda is mijn portefeuillethema ‘mentaal welbevinden’; een belangrijk en tegelijkertijd ondergewaardeerd onderwerp, omdat het weinig zichtbaar is. Scholen hebben afgelopen jaar hun kwaliteitsplannen aangeleverd, aangegeven waar ze op willen inzetten, waarmee concrete en noodzakelijke stappen zijn gezet om die zichtbaarheid te vergroten. De volgende actie is om, onder meer via MIND Us waar ik namens het onderwijs in het bestuur zit, het taboe rondom mentale problemen te doorbreken en bespreekbaar te maken, zodat we als scholen nog meer van elkaar kunnen leren.’

Partner Kenniscoalitie

‘Een voor mij persoonlijk belangrijk moment vond vlak voor kerst plaats, in de vorm van de brief van de Kenniscoalitie. Ruim twee jaar geleden had ik Kenniscoalitie-voorzitter Marcel Levi al laten weten dat we als volwaardig partner wilden meedoen. Nu kwam het antwoord dat we van harte welkom zijn. Het lijkt misschien iets kleins, maar ons lidmaatschap is een belangrijke stap en duidelijk signaal dat het mbo ‘op zijn mbo’s’ een rol van betekenis speelt in het kennis- en innovatielandschap. We doen veel in samenhang met het bedrijfsleven en de beroepspraktijk. Daarin zit ons onderscheidend vermogen, dat is onze kracht.’

Jaar van de Vereniging

‘2023 was ook het Jaar van de Vereniging. In navolging op de uitkomsten van de Commissie Schuur zijn we een gezamenlijke expeditie gestart om verschillende marsroutes te identificeren richting het hercontracteren van onze club om zo de leden eigenaar te laten worden van de toekomst van hun eigen vereniging. Zelf vond ik dit enorm belangrijk, omdat we het aan onze stand verplicht zijn om samen een antwoord te formuleren op de vraag hoe we met elkaar verder willen. Ook bijzonder vond ik de komst van drie nieuwe bestuursleden in de personen van Mirjam Koster, Wim Moes en Carl Govers. Met hun eigen karakter, achtergrond en manier van werken zorgen ze voor een andere, nieuwe dynamiek binnen het MBO Raad bestuur. Wat verfrissend werkt.’

"We zijn het aan onze stand verplicht om samen een antwoord te formuleren op hoe we als vereniging met elkaar verder willen"

Verbinden en versterken

‘Kijk ik naar 2024, dan denk ik meteen aan het bevorderen van kansengelijkheid, diversiteit en inclusie in het mbo, het inspelen op emancipatiewensen en -behoeften door nog bewuster op te trekken met JOB MBO. In lijn met onze verkiezingsinzet hebben we sowieso de nodige wensen (te vervullen) als het gaat om erkenning van het mbo. Op het gebied van Leven Lang Ontwikkelen. In het sociaal domein en de directe link met educatie en inburgering. Qua versterking van de beroepskolom. En bij het gericht op de kaart zetten van praktijkgericht onderzoek. Ook op het menu staat de aanscherping van ons Strategisch Meerjarenperspectief (SMJP), als onderdeel van onze ‘grote opdracht’ en – indachtig het IBO-rapport en de mbo-toekomstverkenning – het concreet maken van onze maatschappelijke betekenis via extra aandacht voor en het leggen van verbindingen met het bedrijfsleven en de regio.’

Fiche leerrechten

‘Verder ben ik heel benieuwd naar wat ons volgende kabinet in petto heeft voor het mbo. Een nieuwe regering brengt nieuwe kansen met zich mee, maar zorgt tegelijkertijd voor nieuwe onmogelijkheden en uitdagingen. Onder meer op het gebied van Leven Lang Ontwikkelen. Samen met VNO-NCW, MKB-Nederland, VH, UNL en de NRTTO hebben we de onderhandelende partijen gevraagd om alle werkenden onderwijsrechten te geven die ze vraaggericht kunnen verzilveren bij overheidserkende instellingen. En werkenden die zich om- of willen laten bijscholen via mbo of ho, moeten door een gerichte inzet van de leerrechten een hoger dan wel best passend onderwijsniveau kunnen afronden met een diploma. Voor mij persoonlijk is het een no brainer dat we op een andere manier omgaan met de leerrechten. Grootste vraag is of we daar als publiek bekostigd vervolgonderwijs een publieke taak in krijgen. Ik verwacht een JA, in hoofdletters dus. Niet alleen wordt de arbeidsmarktkrapte steeds urgenter, het is ook nog eens een belangrijk onderdeel van kansrijk opleiden.’

'WE HEBBEN HET MBO KRACHTIGER WETEN TE POSITIONEREN EN PROFILEREN'

Grootste doorbraak in 2023 volgens Gaby Allard was de sterke(re) positionering en profilering van het mbo als beroepsgericht vervolgonderwijs. Iets wat ze ook terugzag in haar 'eigen' thema's internationalisering, onderzoek & innovatie en (de koppeling met) het sociaal domein.

Portefeuille van Gaby Allard, bestuurslid en CvB-lid ROC van Amsterdam/Flevoland:

Strategisch Meerjaren Perspectief:

- Structurele en herkenbare positie mbo in het netwerk van innovatie en onderzoek, zowel nationaal en internationaal.
- Ontwikkelen van een referentiemodel kwaliteit dat aansluit bij het 'mbo van de toekomst', als basis voor verdere zelfregulering van kwaliteit door de mbo-scholen.

Overig:

- Internationalisering.
- Renummeratiecommissie.

Mbo-eigen standaard

'Een van de opdrachten van het mbo is om de term 'beroepsgericht opleiden' meer te laden, zodat we onszelf sterker kunnen neerzetten als vervolgonderwijs. Die mbo-eigen standaard doet iets met onze positie in het onderzoeksveld, met wat we binnen het sociaal domein voor jongeren en (jong)volwassenen in een kwetsbare positie kunnen en moeten betekenen. Dat we erin zijn geslaagd om het mbo krachtiger te positioneren en profileren, vond ik de persoonlijk misschien wel de grootste doorbraak in 2023.'

Breder op de Europese kaart

'Ook op Europees niveau zetten we onszelf steeds meer op de kaart. Zo worden we sinds dit jaar vertegenwoordigd in het bestuur van EFEE, de Europese werkgevers-

organisatie voor educatie. Het Nederlandse mbo-systeem geldt in Europa als sprekend voorbeeld en daarmee een van de beste ter wereld. Dat momentum hebben we afgelopen jaar gebruikt in verschillende internationale netwerken om meer zichtbaar te zijn in die Europese arena. Dat gaat om toekomstig beleid, maar ook over middelen voor scholen, zoals het Erasmus+-programma, Horizon en de regiofondsen. Mede door de autonomie van onze scholen en het feit dat de sector eigenaar is van innovatiecentra, RIFS en allerlei soorten 'hubs', zijn we een waardevollere gesprekspartner in Brussel voor de oplossingen op grote transitievraagstukken als verduurzaming en digitalisering.'

Kennismissie Zuid-Afrika

‘Binnen ons bestuur zijn we ook bezig om internationalisering aan innovatie en onderzoek te koppelen. Mooi voorbeeld is de kennismissie naar Zuid-Afrika in oktober. We waren co-chair van de missie, wat sowieso een stimulans was voor de positie van het mbo. Persoonlijk vond ik het bijzonder leerzaam om met andere onderwijssectoren, kennisinstellingen en OCW na te denken over mogelijk interessante internationale samenwerkingsstrategieën en over hoe we buiten Nederland in kennis en onderzoek willen investeren om het beroepsonderwijs en dus de beroepspraktijk verder te brengen.’

Innovatiemotor mbo

‘Iets wat ik ook wil noemen, is de toegenomen zichtbaarheid van het mbo als facilitator van de Nederlandse innovatiemotor. In de RIFS en practoraten maar ook via het recente partnerschap in onder meer de Kennis- en Innovatieconvenant (KIC) en de Kenniscoalitie. Dat zichtbaar zijn zit hem ook in de bestendinging van de innovatie- en onderzoekinfrastructuur binnen het mbo, onze wendbaarheid in verschillende maatschappelijke vraagstukken. Innoveren deden we al, maar in 2023 zijn we een gelijkwaardiger partner in de waaier geworden. Ons mbo-eigen referentiewaardemodel van het kwaliteitsnetwerk is een prachtig voorbeeld van hoe we daarin zelf onze verantwoordelijkheid nemen, waarmee we ons een positie verwerven ten opzichte van de andere sectoren.’

"Het mbo heeft zich laten zien als laadpunt en facilitator van de Nederlandse innovatiemotor"

Praatplaat 'inclusief advies'

‘Ook op het gebied van het sociaal domein is hard gewerkt -in dit geval aan middelen en een passende opdracht om drempels weg te nemen en als mbo de opstap te zijn voor een hele brede groep mensen richting een opleiding of werk. Verschillende allianties die daarbij moeten helpen, zoals met UWV en gemeenten, zijn gesmeed of verder versterkt, resulterend in concrete voorstellen, gesprekken en middelen. Als ik er eentje mag uitlichten, dan kies ik de praatplaat ‘inclusief advies’ die we hebben ontwikkeld voor scholen en hun samenwerkingspartners in de regio. De praatplaat ondersteunt bij het geven van een inclusief advies aan jongeren en (jong)volwassenen, helpt bij het vinden van de best passende mbo-leerroute richting duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt of vervolgonderwijs en geeft richting.’

Vanuit individueel succes denken

‘De praatplaat staat voor mij ook symbool voor de inclusieve sector die we als mbo willen zijn. Met elkaar zijn we verantwoordelijk om goed te kijken naar wat het mbo kan betekenen voor iedereen die zich verder wil en kan ontwikkelen. Door het delen van persoonlijke informatie en het beter benutten van beschikbare middelen is iemand niet zomaar meer ‘iemand in een regeling’, maar een persoon die we kennen, van wie we weten wat wel en niet werkt. Dat zien we ook terug in de leerroutes gericht op het behalen van mbo-praktijkverklaringen, de mbo-certificaten en de versterkte waardering voor ons Entree onderwijs, als prachtige opstap naar een startkwalificatie. Afgelopen jaar zijn belangrijke stappen gezet om meer vanuit dat individuele succes te denken, waarmee we hebben laten zien dat we door onze inzet echt het verschil kunnen maken.’

‘DE EXTRA AANDACHT VOOR STAGES VIND IK ÉCHT EEN GROOT GOED’

Of het nu gaat om werkgeverszaken of onderwijs-arbeidsmarkt gerelateerde thema's: Joany Krijt kan heel wat groene vinkjes achter 'haar' portefeuilleresultaten van 2023 zetten. Wat waren dit jaar haar persoonlijke 'favorieten'?

Portefeuille van Joany Krijt, bestuurslid en voorzitter MBO Utrecht

Strategisch Meerjaren Perspectief:

- Succesvol invulling geven aan kansrijk opleiden om zo grote arbeidsmarkt-vraagstukken door het mbo samen met het bedrijfsleven aan te (laten) pakken.
- Cao mbo.

Overig:

- Dagelijks Bestuur (DB) SBB.
- Alles wat met het DB SBB samenhangt, zoals kwalificatiestructuur, macrodoelmatigheid, bedrijfstakgroepen en beroepspraktijkvorming.
- Bestuurlijk verantwoordelijk voor werkgeversbeleid.

Gelijke stagekansen

‘2023 was het jaar van de Werkagenda mbo en natuurlijk het Stagepact. Extra aandacht voor stages vind ik een groot goed, waarbij die aandacht niet alleen maar voortkomt uit het gevoel dat mbo'ers worden gediscrimineerd. Het heeft, zo vind ik, ook alles te maken met de coronatijd toen er simpelweg te weinig stages waren. Dit jaar zijn we begonnen om, met elkaar, het Stagepact vorm te geven, in een poging alle studenten gelijke stagekansen te bieden onder het mom ‘geen mbo-opleiding zonder beroepspraktijkvorming’. Waarmee nog maar eens duidelijk wordt gemaakt dat stages niet thuishoren op het bordje van het onderwijs, het mbo, alléén. Het is een verantwoordelijkheid van ons allemaal; politiek, werkgevers en scholen.’

Toekomstgerichte arbeidsmarktinformatie mbo

‘Op het resultatenlijstje mag ook de start van de uitwerking van het advies ‘Kansrijk Opleiden’ van Lodewijk Asscher binnen de sectorkamers niet ontbreken, evenmin als de door SBB ontwikkelde Atlas met cijfers over trends en ontwikkelingen in de pilotsectoren ZWS, TGO en Zakelijke Dienstverlening. Verder is, in het verlengde daarvan, ook letterlijk werk gemaakt van de Kans op Werk-methodiek,

in eerste instantie door draagvlak te creëren voor een nieuwe methode waar behalve cijfers ook het narratief, het verhaal achter die cijfers, het beroep en het domein zichtbaar zouden worden. Vanuit de MBO Raad hebben we er keihard aan getrokken om iets nieuws te maken en dat is met de introductie van Toekomstgerichte Arbeidsmarktinformatie mbo gelukt. De eerste resultaten zijn veelbelovend, juist door die combinatie van 'getallen en verhalen.'

Trots op nieuwe cao

'Persoonlijk ben ik heel blij met de cao die we voor het mbo hebben binnengesleept. Het was best spannend. De bonden gingen voor 14% loonstijging, terwijl onze manoeuvreerruimte nogal wat procenten daaronder lag. Onze bondspartners liepen zelfs weg van de onderhandelingstafel, toen we ze vertelden dat we echt niet meer konden bieden. Vlak voor de zomer werd het overleg hervat. De bonden zagen gelukkig in dat we echt niet meer konden bieden en waren bereid om een aangepast bod op tafel neer te leggen van 10% over een periode van twee jaar, waar we het over eens werden. De gemiddelde salarisverhoging van 10% geldt niet voor iedereen. Lagere salarisschalen komen soms wel tot 14% uit, hogere salarisschalen juist wat lager. Al met al ligt er een mooie afspraak met de bonden, binnen het mandaat.'

"Persoonlijk ben ik heel blij met de cao die we voor het mbo hebben binnengesleept"

Ontwikkelingen bevoegd-bekwaam

'2023 markeerde ook de start van het traject over strengere eisen voor docenten basisvaardigheden in het mbo. Volgens het regeerakkoord moeten alle basisvaardighedendocenten een bevoegdheid hebben, lees: van een lerarenopleiding komen.

bevoegd als ze een Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) hebben gehaald. Hiermee mogen ze behalve in hun eigen vakgebied, ook op andere terreinen lesgeven. Vakbonden, lerarenopleidingen en het ministerie van OCW willen die regel inperken, waartoe we enigszins bereid zijn als we zelf, via een bekwaamheidsprofiel, de geschiktheid van onze basisvaardighedendocenten mogen testen. Het PDG blijft gehandhaafd, maar docenten Nederlands, rekenen en burgerschap die extra bijscholing hebben gevolgd op hun vakken krijgen een 'plus'. Een officiële basisvaardighedenbevoegdheid lijkt vooralsnog niet verplicht, al moet de minister hierover en over de eventuele consequenties nog beslissen.'

Werkplan Samen voor het beste onderwijs

'Waar we als mbo ook een andere positie innemen, is de onderwijsregio, zo blijkt uit de start van het Werkplan Samen voor het beste onderwijs. Idee is dat het po, vo, mbo, hbo en liefst de universiteiten, in alle onderwijsregio's gaan samenwerken, met financiering vanuit het platform Samen opleiden en Professionaliseren om de opleidingsscholen veilig te stellen. Personeel komt in dienst van de onderwijsregio, zodat medewerkers makkelijker kunnen switchen om het docententekort op te lossen. Voor het mbo werkt die oplossing niet. Onze mensen zijn met hun PDG breed inzetbaar, waardoor het tekort veel minder groot is dan in het po en vo. Naast opleider zijn we ook werkgever. Die dubbelrol brengt ook kansen met zich mee, als je bedenkt dat we met bij ons opgeleide onderwijsassistenten het lerarentekort in het po en vo mee kunnen helpen oplossen. Afgelopen jaar zijn 27 voorloper onderwijsregio's van start gegaan, waarbij ongeveer de helft van onze mbo-instellingen is betrokken. Ze spelen een misschien wat kleinere rol, maar leveren hun bijdrage aan een veel groter belang.'

‘ALS MBO ZITTEN WE AAN DE VOORKANT VAN DE DIGITALISERINGSBEWEGING’

Mirjam Koster, sinds mei 2023 lid van het MBO Raad bestuur, keek naar eigen zeggen eerst ‘met grote ogen’ om zich heen, voordat ze vol aan de bak ging met ‘haar’ thema’s Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en digitalisering. Daarbij kreeg ze alle ondersteuning van een knettergoed ‘Team Woerden’.

Portefeuille van Mirjam Koster, bestuurslid en voorzitter CvB Graafschap College:

Strategisch Meerjaren Perspectief:

- Een wettelijk geborgde vierde publieke opdracht voor het mbo in aanvulling op de drievoudige kwalificatie.
- LLO-aanbod tot stand brengen passend bij de vraag op de arbeidsmarkt.
- Het realiseren van een systematiek van leerrechten, zodat burgers zich (blijvend) ontwikkelen op de arbeidsmarkt.
- Het mbo zet in op innovatie van het onderwijs met een ambitieuze digitaliseringsagenda.

Overig:

- Nationaal Groeifondsprogramma - Npuls.
- Nationaal Groeifondsprogramma - LLO-Katalysator.

LLO-brief Dijkgraaf

‘Spits ik mijn MBO Raad-bestuurdersjaar toe op LLO, dan zat de apotheose in de staart van 2023. Eindelijk was-ie daar: de langverwachte brief van minister Dijkgraaf aan de Tweede Kamer met zijn aankondiging om onderzoek te doen naar Leven Lang Ontwikkelen en de erkende rol voor het publieke vervolgonderwijs. Voor het eerst stond dit zwart op wit in een officiële kaderbrief waarin ook nog eens de in ons huis bedachte term ‘leerrechten’ werd genoemd. Het voelde als de terechte beloning voor iets waar we achter de schermen superhard aan hadden gewerkt.’

LLO-stuurgroep

‘Persoonlijk kreeg ik ook heel veel energie van de LLO-stuurgroep; een club mbo-bestuurders die bij vragen of verzoeken massaal de handen in de lucht steken om taken van elkaar over te nemen of gezamenlijk op pad te gaan, zoals naar de SER. Op LLO-gebied voel ik echt totale ondersteuning van een knettergoed ‘Team Woerden’. Van betrokken beleidsadviseurs en collega-bestuurders tot Adnan die met een ‘boodschappenlijstje’ in de hand op zoek gaat naar de beste deals; echt iedereen pakt zijn aandeel. We spelen het spel op landelijk niveau en dat doen we echt goed. Ook omdat we sterk in het netwerk zitten, met korte lijnen richting hbo, wo, UWV, gemeenten en bedrijfsleven. Al die partijen hebben het mbo stevig op het netvlies.’

LLO en sociaal domein

'Het mbo wordt sowieso steeds meer als volwaardige partner erkend. Zeker in 'de regio', waar LLO zich grotendeels afspeelt, omdat daar ook de vraagarticulatie plaatsvindt. Deze positie moeten we behouden om mensen die willen overstappen, via herprofilering en doorontwikkeling ook snel aan het werk te krijgen. Niemand anders doet dat. Ook willen we de mbo-infrastructuur toegankelijk maken voor doelgroepen die niet zomaar initieel in de bankjes zitten. De arbeidsmarkt heeft afstand tot de mensen. Wij kunnen hen met hulp van onderwijsdelen of -stukken (weer) kwalificeren, dus kansrijker maken, voor werk en maatschappij. Mbo-scholen zijn de vindplaats voor beroepscompetenties en -kwalificaties, liefst in samenwerking met het hbo, om mooie doorlopende leerroutes aan te bieden.'

"De arbeidsmarkt heeft afstand tot de mensen"

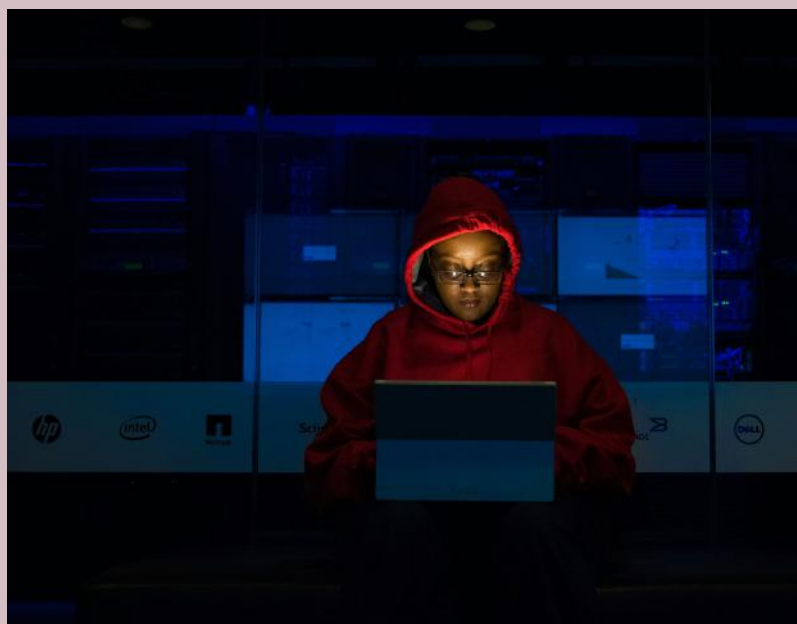
LLO-Katalysator en Npuls

'Die erkenning van het mbo zie je ook terug bij de LLO-Katalysator en Npuls die als afzonderlijke Nationale Groeifondsprogramma's versterkend op elkaar werken. Voor mij zijn ze een volwaardige broer en zus waar we allebei even 'dik in zitten' en waar we ook allebei 'moeten leveren'. Kijk je naar de LLO-Katalysator, dan merk je dat we er langzamerhand in slagen om mensen op thema's als de energietransitie en aanverwante onderwerpen in te laten schrijven. Ook bieden we kleine en grote instellingen de ruimte om de hiervoor noodzakelijke professionaliseringsslag te maken.

De eerste tranche voor de regionale energie- en grondstoffentransitie is bijvoorbeeld best goed gelukt. Ik verwacht dat we daar een leereffect hebben en hier in de tweede tranche gewoon mee doorgaan. Verder zie ik in de microcredentials een interessante cross over die voor post-initieel onderwijs vanuit LLO wordt gevuld met inhoud, terwijl Npuls de aanjager is van hoe we dit 'vehikel' kunnen laten werken. Op basis hiervan verwacht ik dat microcredentials voor kruisbestuiving zorgen in het steeds flexibelere, innovatieve onderwijsaanbod, met dank ook aan onze ambitieuze digitaliseringsagenda.'

17 digitale mijlpalen

'Denk ik aan digitalisering in 2023, dan kan ik zo een rijtje met 17 belangrijke mijlpalen noemen van wat we met elkaar hebben gerealiseerd. Mijn persoonlijke digitale krent in de pap was toch wel het moment dat alle sleutelteams van Npuls uit mbo, hbo en wo bij elkaar kwamen. Niet zo heel lang geleden waren digitale leermaterialen, wendbaar & efficiënt georganiseerd onderwijs, studiedata & AI, EdTech en XR nog 'los zand' in het mbo. Nu werken we samen en zijn de onderwerpen van heel veel mensen. In het verlengde daarvan vond ik het ook gaaf dat tijdens een gesprek bij OCW over cyberveiligheid Feite Hofman opstond en me influisterde dat het mbo in 2023 wel hele grote stappen heeft gezet. Het wordt gezien en doorverteld, tot in de Tweede Kamer. Als mbo zitten we aan de voorkant van de digitaliseringsbeweging. Dat is mooi en moeten we niet onderschatten.'

'IN 2023 ZIJN WE ALS MBO-SECTOR WEER EEN STUKJE VOLWASSENER GEWORDEN'

Voor Oege de Jong kon 2023 na de ondertekening van de Werkagenda mbo in februari al niet meer stuk, terwijl het jaar na die kers op de taart eigenlijk nog moest beginnen. Uiteindelijk bleef het niet bij dit ene wapenfeit, met dank aan Oeges rijk gevulde, afwisselende portefeuille.

De portefeuille van Oege de Jong, bestuurslid en CvB-lid mboRijnland:

Strategisch Meerjaren Perspectief:

- Creëren van optimale randvoorwaarden om publiek gefinancierde mbo-scholen aanbod op leven lang ontwikkelen te laten realiseren.
- Stimuleren samenwerking en inzet op vermindering van onderlinge concurrentie tussen mbo-scholen.

Overig:

- Bekostiging en bedrijfsvoering: bekostiging mbo, administratieve organisatie, administratieve lasten en verantwoording, jaardocument, waarborgfonds, PPS-Helderheid, Early Warning, informatiestrategie.
- Benchmark / MBO Transparant.
- Remuneratiecommissie.
- Begroting/jaarverslag MBO Raad.

Werkagenda mbo

'De ondertekening van de Werkagenda mbo markeerde het sluitstuk van 13 maanden hard werken en soms nog harder onderhandelen. Persoonlijk ben ik heel blij met de afspraak dat de totale financiering als lumpsum ter beschikking komt, ook omdat het onze leden stimuleert om direct van start te gaan. Andere belangrijke mijlpaal is de intensivering van de samenwerking tussen de drie koepels -MBO Raad, Vereniging Hogescholen en UNL, bijvoorbeeld op het dossier publiek-private samenwerking op het gebied van LLO. Hier hebben we elkaar écht gevonden, onder meer in ons gezamenlijke streven om van leerbedrijven en simulatieomgevingen een publieke taak te maken.'

Publiek-private financiering

‘Nog steeds is, zwartwit gesteld, alles wat niet vanuit OCW wordt gefinancierd, een private activiteit. Neem de groep nieuwkomers. In het kader van onze drievoudige opdracht leiden we ze op naar een beroep, bieden we ze de tools om goede burgers te worden en leggen we de basis voor doorstroming naar het vervolgonderwijs. Maar volgens de regelgeving - SZW financiert inburgering - is het een private taak. Ook het afgelopen jaar hebben we als MBO Raad geïnvesteerd in het over de Bühne brengen van onze ‘drievoudige’ boodschap, in combinatie met onze rol en activiteiten in het sociaal domein, maar het beoogde resultaat laat vooralsnog op zich wachten.’

Early Warning System

‘In 2023 is het Early Warning Systeem nieuw leven ingeblazen, mede als reactie op de fusie tussen ROC Top en ROC Amsterdam-Flevoland. Op basis van benchmarkgegevens over onder meer personeel en kwaliteit, hebben we meegepraat over het verhaal achter de cijfers. Is er reden tot zorg? Zo ja, waar dan? En hoe kunnen we ondersteunen als MBO Raad? In het verleden kregen we vaak te horen: ‘daar gaan jullie niet over’. Nu komt de roep vanuit de leden om iets te doen met Early Warning. Dat zijn welkome geluiden die we vol verve oppakken, vanuit een wederkerig vertrouwen.’

Integrale veiligheidsmonitor

‘Ook vermeldenswaard is onze professionele, hoogwaardige benchmark die in 2023 is uitgebreid met een vierde loot aan de stam in de vorm van de integrale veiligheidsmonitor. In het verleden ging de veiligheidsmonitor sec over studentveiligheid in de schoolomgeving. We hebben het bewust breder getrokken, meer integraal gemaakt, door cyberveiligheid en medewerkersveiligheid in de benchmark mee te nemen, ook gezien het toegenomen maatschappelijke belang van het thema. Dat we als mbo-bestuurders in 2023 een convenant cyberveiligheid hebben getekend, is dan ook geen toeval. In de sector wordt steeds beter nagedacht over veiligheid, een thema dat leeft op alle scholen.’

Regiegroep Bekostiging

‘Over nadenken gesproken: in 2023 is door de Regiegroep Bekostiging gekeken over hoe in te spelen op het vertrek van mbo-bestuurders en dus het verdwijnen van kennis. We hebben een speciale leergang ‘bekostiging’ opgezet, waarin we bestuurders, vaak heel gedetailleerd, meenemen in het bekostigingsverhaal en de instrumenten die we daarbij inzetten. Fijn te merken is dat dit zeer wordt gewaardeerd, ook door bestuurders die er al wat langer zitten.’

"In de sector wordt steeds beter nagedacht over veiligheid, een thema dat leeft op alle scholen"

IBO-rapport

‘Ander belangrijk gespreksthema binnen de regiegroep was het eind 2023 verschenen IBO-rapport. Hierin werd onder meer ingezoomd op de uitdaging om als mbo-sector een structureel landelijk dekkend aanbod blijven verzorgen in de krimpregio's. De regiegroep, waarin met 15 leden alle smaken van het mbo zijn vertegenwoordigd, was unaniem in haar oordeel om de middelen terecht te laten komen op de plekken waar het echt nodig is, voor een maximaal effect. Dit is echt zo'n thema waarbij we als afzonderlijke scholen over onze eigen schaduw heen moeten stappen en voor het sectorbelang te gaan. Hierin zijn we in 2023 weer een stukje volwassener geworden.’

'DE BELANGSTELLING VOOR DE MAATSCHAPPELIJKE ROL VAN HET MBO IS TOEGENOMEN'

Carl Govers nam eind 2023 de portefeuille over van Rianne van der Meij die haar bestuurswerk lastig kon combineren met haar nieuwe baan bij ROC Mondriaan. Samen blikken ze terug op een jaar waarin doorlopend stappen zijn gezet in de verdere versterking van de beroepskolom.

Leesoffensief Heel mbo leest!

Rianne: 'Als ik één moment van 2023 mag noemen dat me bijzonder is bijgebleven, dan kies ik voor de aftrap van het leesoffensief Heel Mbo leest!, tijdens het gelijknamige congres op 10 november in Amersfoort. De belangstelling was enorm. Mensen sloten zelfs illegaal aan. Het belang van taal werd die dag heel duidelijk, waarbij studenten op het podium duidelijk wisten te vertellen hoe je lezen wél aantrekkelijk en leuk maakt. Ik werd heel blij van de inhoudelijke workshops. Van de docenten die, bijna stuiterend, hun lesideeën en liefde voor het vak met anderen en elkaar deelden.'

"Mijn opgave voor de komende tijd is om bestuurder te zijn van alle mbo-bestuurders"

Carl Govers

Positie mbo in de beroepskolom

Carl: 'Wat mij opviel, was de positieve aandacht voor de plek van het mbo in de samenleving en binnen de beroepskolom. Dat heb ik eerder nooit zo gevoeld. Onze maatschappij transformeert. Beroepen gaan en komen, de beroepskolom wordt steeds relevanter. Het belang van mbo'ers, dus de belangstelling voor de rol van het mbo, neemt toe. Het is bijna een maatschappelijke opgave om het onderwijs te vertalen naar concrete afspraken. Daar, ook in het vo en ho, gaat veel meer aandacht en energie naar toe dan een paar jaar terug. En de buitenwereld legitimeert die beweging. Dan helpt het dat de MBO Raad weet waar het over gaat en dat we een minister hebben die ziet hoe dat mechanisme van beroepsgericht onderwijs in relatie tot het vo, ho en wo een, misschien wel dé, cruciale bouwsteen is in die huidige transitie.'

"Persoonlijk ben ik heel trots op het wat kleinere dossier 'doorstroom mbo-pabo'"
Rianne van der Meij

Vaststelling Visie op Beroepsonderwijs

Rianne: 'Belangrijk thema in 2023 vond ik de vaststelling van de Visie op Beroepsonderwijs. Het was nog even worstelen om samen te bepalen wat we met elkaar nu écht belangrijk vinden. Uiteindelijk is een document gelanceerd waarin staat 'waar we van zijn' en hoe we ons als mbo verhouden tot andere partijen. Persoonlijk ben ik heel trots op het wat kleinere dossier 'doorstroom mbo-pabo'. Daar zijn, samen met de VH, echt stappen gezet. Ook ben ik blij dat er rust is op het verhaal over toelatingsrecht, instroom, intake en toegankelijkheid met onder meer het Bindend Studieadvies (BSA). Het was het eerste dossier in coronatijd waarvoor ik steeds de Bühne op moest en is nu afgerond. Ook een hoogtepunt is de start van het nieuwe project 'Lerend Netwerk Rekenen'.

Hierin participeren 19 teams met 23 ontwikkelvragen waaraan zij de komende 2 jaar, samen met experts uit het ho en wo, gaan werken aan het evidence informed ontwikkelen van rekenonderwijs. Echt een huzarenstukje.'

Relatie vo, mbo en ho

Carl: 'Wat ik zo mooi vind aan de voorbeelden van Rianne is de relatie die we als mbo hebben met het vo en ho. Er zijn genoeg momenten dat zij zaken aanpassen in hun systemen, in hun wereld die systemisch anders is dan de onze. Net als het mbo hebben het vo en ho hun eigen interventiemomenten en -mogelijkheden. Die kun je nooit binnen de hele beroepskolom synchroniseren. Wat wél kan is het juiste momentum pakken en zodra het kan, met elkaar, werkend vanuit de relatie op inhoud de verbinding maken om stapsgewijs mooie dingen te bereiken binnen de beroepskolom. Waarbij de onderliggende projecten en subsidies, waar Rianne net over sprak, dienend zijn.'

Structureel investeren in relaties

Carl: 'Ik ben natuurlijk net begonnen als MBO Raad bestuurder, maar heb altijd met bewondering naar Rianne gekeken hoe zij haar portefeuille, die voor mij het hart vormt van onze bedoelingen, heeft beheerd. Mijn opgave voor de komende tijd is om bestuurder te zijn van alle mbo-bestuurders. Mijn agenda ligt vast, de speerpunten zijn bepaald. En dat is prima. Ik wil vooral kijken of we binnen het bestuur en in de sector elkaar begrijpen, of we op één lijn zitten en zo niet, hoe we daar komen. Daarin past het structureel investeren in de relatie met de PO Raad, VO Raad en de VH, maar zeker ook in die binnen onze vereniging zelf. Zeker met het oog op de kanteling richting de andere club die we willen worden. Ik zie het als mijn uitdaging om deze transitie goed te laten verlopen, in relatie tot de inhoud, waarin tegelijkertijd de opdracht ligt besloten om het goed te doen.'

De portefeuille van Rianne van der Meij, (oud) bestuurslid en intussen CvB-lid ROC Mondriaan:

Strategisch Meerjaren Perspectief:

- Ontwikkelen van een door de vereniging gedragen visie op en positionering van de beroepsroute in het onderwijs (“de waaier aan opleidingen”).
- Creëren van verbeterde doorlopende leerlijnen voor vo-mbo en mbo-hbo
- Ontwikkelen van een gedragen visie op en uitwerking van burgerschapsonderwijs in het mbo.
- Verbeteren van doorstroommogelijkheden voor mbo-afgestudeerden (AD/ HBO).

Overig:

- Basisvaardigheden
- Examinering en diplomering
- LOB
- Toelating / instroom / intake
- Regie op leermiddelen / schoolkosten (met “duo” bestuurder)
- Remuneratiecommissie
- Bestuurlijk contact met studentvertegenwoordiging (JOB MBO)

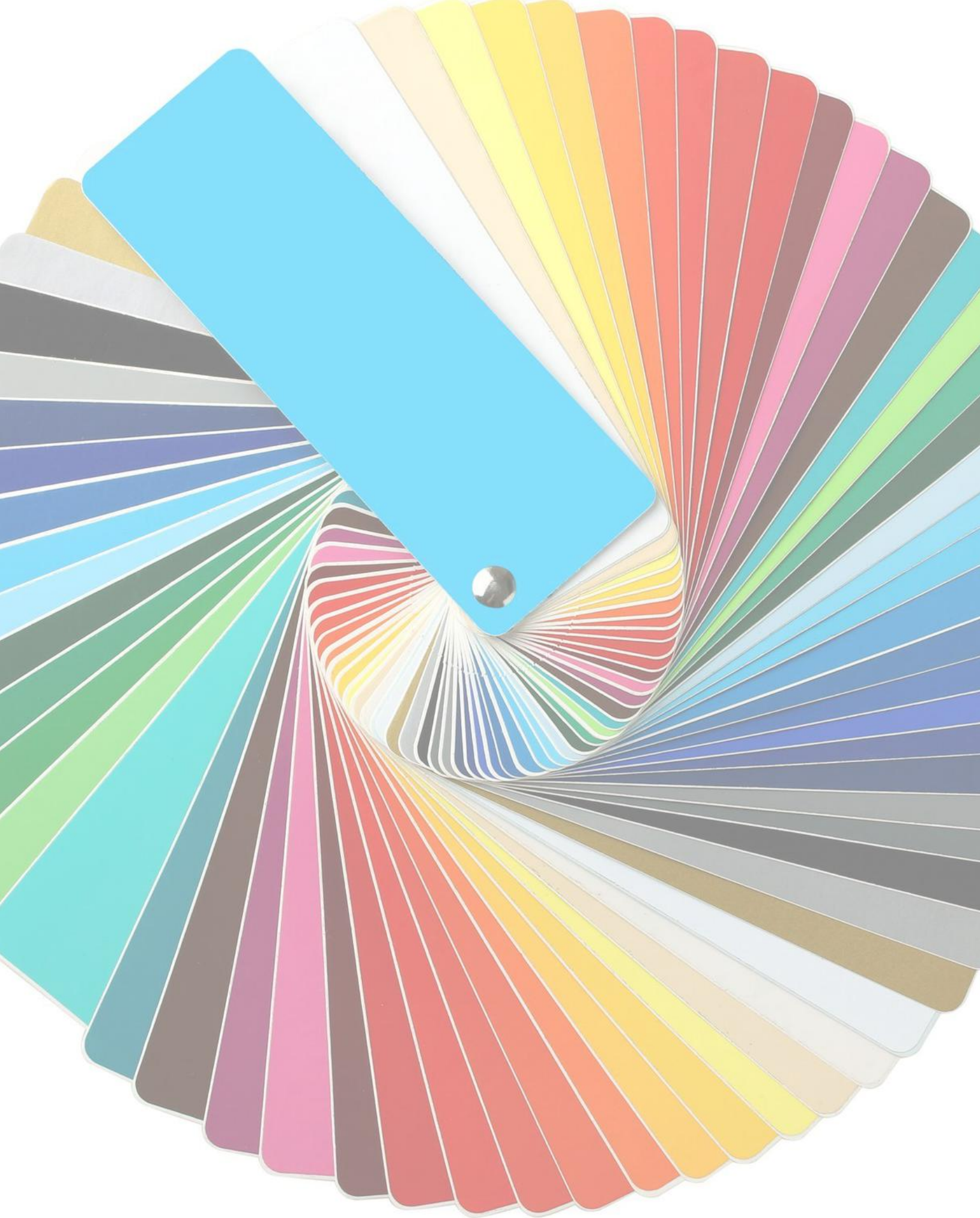
De portefeuille van Carl Govers, bestuurslid en CvB-lid Onderwijsgroep Tilburg :

Strategisch Meerjaren Perspectief:

Alle onderwerpen overgenomen van Rianne

Overig:

- Basisvaardigheden
- Examinering en diplomering
- LOB
- Toelating / instroom / intake
- VAVO
- Werkgeversbeleid

‘IK BEN GECHARMEERD VAN DEZE PORTEFEUILLE, MIJN HART LIGT IN HET SOCIAAL DOMEIN’

Wim Moes is officieel sinds 1 december 2023 aan boord als MBO Raad-bestuurder en heeft 2023 niet actief als bestuurslid meegemaakt. We vroegen hem daarom naar ‘zijn’ jaar, als CvB-lid van het Alfa College, en zijn voorliefde voor het sociaal domein.

Portefeuille van Wim Moes, bestuurslid en CvB-lid Alfa College:

Strategisch Meerjaren Perspectief:

- De publieke LLO-opdracht voor mbo- maatwerk voor doelgroepen in sociaal domein (waaronder een voldragen onderwijsroute voor inburgeraars).
- Vergroten van de toegankelijkheid voor de mbo-student – jong en oud – door (wettelijke) belemmeringen weg te nemen.

Overig:

- Stagepact.
- Schoolkosten en leermiddelen.
- Bestuurlijk overleg JOB MBO.
- Kansengelijkheid.
- Passend onderwijs.
- Arbeidsmarktinfrastructuur (vanuit sociaal domein, in samenhang met LLO).

Persoonlijke groei

‘Dat ik solliciteerde op de vrijgekomen bestuurdersfunctie bij de MBO Raad, heeft onder meer te maken met persoonlijke groei. Ik werk 10 jaar in de sector en wilde graag eens op een net iets andere manier met mbo-gerelateerde onderwerpen bezig zijn. Verder vond ik het fijn om de inbreng vanuit noordelijk perspectief te verzorgen, wat dus iets anders is dan het vertegenwoordigen van het noordelijk belang. En ik was gecharmeerd van de portefeuille-inhoud. Mijn hart ligt in onze maatschappelijke opdracht, bij gelijke kansen en de emancipatoire functie van het MBO in het sociaal domein. Vanuit onze betrokkenheid werken we vaak heel hard, maar die inspanningen staan in dienst van een hoger doel, namelijk hoe we onze maatschappij beter en eerlijker kunnen laten functioneren.’

Bestuurder van de samenleving

‘Als je me vraagt naar een belangrijke ontwikkeling in 2023, dan ben ik geneigd te zeggen dat ik me de afgelopen jaren steeds minder bestuurder ben gaan voelen van mijn instelling, maar me steeds meer verantwoordelijk voel voor onze publieke taak in brede zin: hoe de samenleving functioneert. Dit uit zich in sector-overstijgende samenwerkingsverbanden en co-makership-achtige situaties, waarin je samen voor opgaven komt te staan die je ook alleen maar samen kunt oplossen. Een tweede ontwikkeling gaat over de sector zelf, in het bijzonder de kwaliteitsagenda. Scholen zijn druk bezig om hier op een verstandige manier inhoud aan te geven, door thema’s zoveel mogelijk in bestaand beleid te integreren. Ik vind dat heel verstandig; het moet niet voelen als “iets erbij” maar als focus.’

“Mbo-scholen maken hét verschil in de toekomst van onze samenleving”

Kansengelijkheid

‘Op het Alfa-college hebben we afgelopen jaar gekeken wat we in onze strategische koers allemaal doen en hoe we hier, onder het label kwaliteitsagenda, verbeterlagen kunnen maken. Al snel kwamen we uit op kansengelijkheid. Onze mensen zijn heel makkelijk in beweging te krijgen voor een thema als inburgering, vanuit de opvatting: ‘dat inburgering “markt” is, vinden we een weeffout in het systeem en wij zijn de laatste instelling die voor nieuwkomers de deur dichtdoet’. Waar het gaat om kansengelijkheid gaan wij als eerste aan de slag met alles wat oneerlijk is, waar het gaat om de bejegening van mensen met een andere cultuur, seksuele voorkeur of wat dan ook. We lopen hierin echt voorop. Zo hebben we al jaren een eigen meldpunt stagediscriminatie.’

Het idee van de waaier

‘Trek ik het thema kansengelijkheid breder naar ‘de emancipatie van mbo’ers, dan vind ik het door Dijkgraaf gelanceerde waaier-idee een hele goede. Vanwege de waardering voor vakmanschap en de innovatieve bijdrage aan het totaal. Vooral het idee dat je elkaar als onderwijsniveaus aanvult en versterkt, die andere kijk op doorgroeien en het individueel ontwikkelingsperspectief, komt zo sterker voor het voetlicht en geeft het mbo de plek die het verdient. Hier in Groningen zijn genoeg voorbeelden van de rol van het mbo in die waaier, zoals in het waterstofcluster of in toegepast onderzoek. De minister maakt het vanuit zijn functie zichtbaar, door die samenwerking in de breedte niet alleen te benoemen, maar ook als gelijkwaardig te waarderen. Daar verdient hij een dikke pluim voor.’

Ontwikkelkansen maximaliseren

‘Thema’s als kansengelijkheid en stagediscriminatie raken aan de rechtsstaat en daarmee aan rechtsgelijkheid, de toegankelijkheid van voorzieningen en onderlinge verbondenheid tussen mensen. In het licht van de beweging die ons land nu maakt en vanuit het perspectief dat iedereen recht heeft op gelijke kansen, wordt de opdracht van het mbo bij het uitdragen van maatschappelijke waarden alleen maar belangrijker. Zeker in het sociaal domein. Regionale mobiliteitscentra worden doorontwikkeld naar regionale werkcentra, waarbij we met ontschotte middelen integraal beleid proberen te maken om de ontwikkelkansen van mensen in een kwetsbare positie te maximaliseren. In deze opgave spelen mbo-scholen een cruciale rol. Ze maken een verschil in de toekomst van mensen, en daarmee hét verschil in de toekomst van onze samenleving.’

3

MBO & ARBEIDS- MARKT

De mbo-studenten van vandaag zijn de professionals van morgen. Zij moeten hun toekomst (blijven) vormgeven, zowel op de arbeidsmarkt als in de samenleving. Aan het mbo de taak om ze daarbij te helpen. In 2023 is vol ingezet op het realiseren van aan dit thema gelieerde ambities, onder meer op het gebied van kansrijk opleiden, de sterke beroepsroute en Leven Lang Ontwikkelen - met de Werkagenda mbo en het Stagepact als stevige 'onderleggers'.

Het jaar van de Werkagenda mbo en het Stagepact

Dé mijlpaal van 2023

Bijna alle bestuurders van de MBO Raad noemden de ondertekening van de Werkagenda mbo en het Stagepact op 14 februari 2023 - los van hun eigen portefeuille – een van de mijlpalen van het jaar. Het resultaat na ruim een jaar onderhandelen mag er inderdaad zijn: tot en met 2027 is jaarlijks ongeveer 900 miljoen euro beschikbaar voor het realiseren van de mbo-kwaliteitsafspraken.

Acties Werkagenda mbo

Sinds de ondertekening van de Werkagenda mbo en het Stagepact zijn veel acties in gang gezet. Zo publiceert het ministerie van OCW (maart 2023) de Regeling Kwaliteitsafspraken en organiseert de MBO Raad samen met OCW en de CKMBO verschillende informatiebijeenkomsten voor de scholen. De mbo-scholen werken hard aan hun kwaliteitsagenda. Volgens (demissionair) minister Dijkgraaf hebben tien scholen hun kwaliteitsagenda voor de zomervakantie ingeleverd. De rest doet dit uiterlijk 1 oktober 2023.

Stagepact: 55 maatregelen en afspraken

Het Stagepact MBO 2023-2027 omvat 55 maatregelen en afspraken en is door een brede groep van jongerenorganisaties, mbo-scholen, bonden, docenten, werkgevers en overheden ondertekend. De MBO Raad zelf is actief betrokken bij de planrealisatie en heeft in 2023 onder meer (mee)gewerkt aan de herziening van het BPV-protocol, de actualisatie van de erkenning leerbedrijven en het Actieplan BPV en stagetekorten. Verder zijn met het bedrijfsleven afspraken gemaakt over stagevergoedingen en is het meldpunt stagediscriminatie SBB ingericht.

Stappenplan objectieve stagematching

Scholen die starten met objectieve stagematching kunnen sinds eind 2023 gebruik maken van een nieuw stappenplan. Het plan is ontwikkeld door Movisie, Lectoraat

Diversiteitvraagstukken Hogeschool Inholland en het Verwey-Jonker instituut in samenwerking met Alfa College, ROC Nijmegen, Albeda College, Zadkine College Rotterdam en het Horizon College. Op basis van gebruikerservaringen wordt het stappenplan in 2024 geactualiseerd.

De minister over het Stagepact

Minister Dijkgraaf stuurde op 8 september een brief naar de Tweede Kamer over de voortgang en monitoring van het Stagepact. De bewindsman laat weten dat er 'al een flink aantal stappen is gezet om docenten, stagebegeleiders, praktijkopleiders van leerbedrijven en studenten te informeren over het Stagepact en de afspraken.' Onder meer tijdens het door het ministerie van OCW en het ministerie van SZW op 25 mei georganiseerde Stagepact Event. (...) 'Een belangrijke ambitie in het Stagepact is ook een grotere bewustwording rondom sociale veiligheid in de leeromgeving, en specifiek het uitbannen van stagediscriminatie. SBB heeft daarom de erkenningsregeling voor leerbedrijven aangescherpt. Deze benoemt per 1 september 2023 expliciet wat sociaal onveilige omstandigheden zijn, en bevat vijf criteria waar alle leerbedrijven aan moeten voldoen.'

Beroepspraktijkvorming

Kennispunt MBO Beroepspraktijkvorming

De MBO Raad is na goedkeuring in augustus 2023 door het ministerie van OVC gestart met de inrichting van het Kennispunt mbo Beroepspraktijkvorming (BPV). Het kennispunt ondersteunt scholen bij de invoering van het Stagepact, specifiek op drie onderdelen: het inrichten van een centraal coördinatiepunt/kennispunt, het verbinden van kennis en expertise van verschillende kennispunten binnen de MBO Raad en het opzetten van een lerend netwerk van BPV-verantwoordelijken. Het kennispunt is per 1 januari 2024 live gegaan, na werving van een projectleider, projectmedewerker en beleidsadviseurs.

Kansrijk opleiden

LOB-opdrachten kansrijk opleiden

In 2023 heeft Expertisepunt LOB veel aandacht besteed aan het onderwerp 'kansrijk opleiden' in de vorm van arbeidsmarktinformatie, belangrijk LOB-onderdeel om jongeren te ondersteunen bij het (leren) maken van een bewuste en kansrijke studie- en loopbaankeuze. In samenwerking met KiesMBO, studiekeuze123 en leerwerkloketten zijn LOB-opdrachten op het thema kansrijk opleiden ontwikkeld en gedeeld op de websites van KiesMBO, Studiekeuze123 en Expertisepunt LOB.

Subsidieregeling aanvullende bekostiging LOB

Het kabinet stelt tot eind 2027 extra geld beschikbaar voor Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) in het mbo, zoals afgesproken in de Werkagenda mbo. Het gaat jaarlijks structureel om een bedrag van 33 miljoen euro. Hiervan is 32 miljoen euro gereserveerd voor de Tijdelijke regeling aanvullende bekostiging LOB mbo 2023. De resterende 1 miljoen euro is bedoeld voor Expertisepunt LOB en voor SBB ten behoeve van de portal KiesMBO.

Wegwijzer Arbeidsmarktinformatie & LOB

In samenwerking met Euroguidance en Leerwerkloketten is de wegwijzer Arbeidsmarktinformatie & LOB ontwikkeld, met antwoord op de vragen: wat houdt arbeidsmarktinformatie in, waarom is het belangrijk en hoe kunnen onderwijsprofessionals het gebruiken? Ook kansrijk opleiden in 2023: een webinar en een zelf ontwikkelde e-learningmodule over het thema en regionale (online) werksessies over Kansrijk opleiden en LOB. Verder nam de MBO Raad zitting in de werkgroepen data en narratief van 'Toekomstgerichte arbeidsmarktinformatie mbo' en waren we betrokken bij het wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk' dat naar verwachting in het tweede kwartaal 2024 verschijnt.

Toekomstgerichte arbeidsmarktinformatie mbo

Joany Krijt refereerde er in haar verhaal al aan. 2023 was het jaar waarin we 'Toekomstgerichte arbeidsmarktinformatie mbo' inrichtten als alternatief voor de indicator 'Kans op Werk'. Verder is een start gemaakt met de uitwerking van het advies van Lodewijk Asscher via een pilot binnen de sectorkamers Zorg, Welzijn en Sport (ZWS), Techniek en Gebouwde Omgeving (TGO) en Zakelijke Dienstverlening. Ook heeft SBB de Atlas ontwikkeld. Hierin zijn per sector alle cijfers over trends en ontwikkelingen opgenomen.

Toekomstbestendige kwalificatiestructuur

De SBB heeft dit jaar advies uitgebracht over een toekomstbestendige kwalificatiestructuur. Drie thema's staan hierin centraal. In de nieuwe opzet bieden kwalificaties ruimte om in te spelen op (regionale) arbeidsmarktbehoeftes. De kwalificatiestructuur is optimaal ingericht voor de wensen van verschillende doelgroepen. En de SBB is gevraagd om de kansen van een gemeenschappelijke skills-taal te onderzoeken. De MBO Raad heeft gesprekken tussen branches gefaciliteerd waarin cross-over kwalificaties binnen SBB zijn onderzocht. De sectorkamers en bedrijfstakgroepen droegen zorg voor het regulier onderhoud en de bijstelling van mbo-kwalificaties en mbo-certificaten.

Leven lang ontwikkelen

Aanvraagronde LLO-Katalysator

2023 was het jaar van de start van het Nationaal Groeifondsprogramma LLO-Katalysator, met in de zomer de overdracht van het Programmteam naar een uitvoeringsorganisatie met medewerking van onder meer de MBO-raad, VH en UNL. Ook op het programma: begeleiding van de eerste aanvraagronde van de LLO-Katalysator om kennisinstellingen te stimuleren leven lang ontwikkelen-oplossingen te gebruiken in de grondstof- en energietransitie.

LLO-lobby

Met de andere sectorverenigingen werkten we nauw samen in de lobby om (de inzet op) leven lang ontwikkelen als onderdeel in de waaier van vervolgonderwijs te krijgen. Die lobby had verschillende vormen en gedaanten. Zoals daar waren: kennispartner zijn van OCW waar het gaat om de Toekomstverkenning LLO en de daaruit volgende Onderwijsagenda LLO en Kamerbrieven LLO, een fiche leerrechten introduceren met de andere sectorverenigingen) en het schrijven van gezamenlijke brieven aan de Tweede Kamer bij leven lang ontwikkelen-debatten.

Ook dit was LLO:

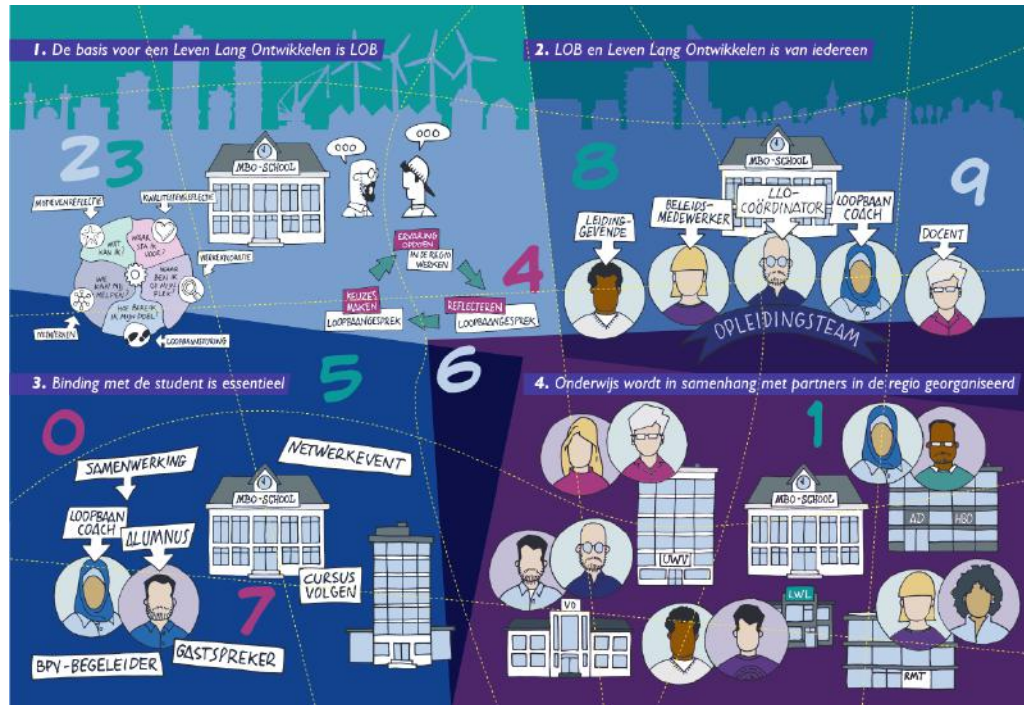
- brief naar de SER: 'Het mbo: de motor van een krachtige regio!'
- inzet brede bestaanszekerheid en LLO (verkiezingen Tweede Kamer 2023).
- verdere ontwikkeling Adviesgroep LLO naar een Stuurgroep LLO met betrokken bestuurders.
- start bestuurlijk lerend netwerk in samenwerking met het Kennispunt LLO.
- iJken LLO-inzet (LLO meer richting publieke erkend onderwijs, nota helderheid, maatwerk en aanbod van mbo zelf);
- SER op bezoek bij AV in kader LLO.

Activiteiten en afstemming

En dan waren we ook nog betrokken bij verschillende LLO-activiteiten, zoals het leeroverzicht, de lobby rond de STAP-regeling en kennisdeling via het Kennispunt MBO Leven Lang Ontwikkelen (zie hieronder). Ten slotte verzorgden we de afstemming richting de doelgroepen 'sociaal domein' (allianties UWV) en de SZW-inzet over de nieuwe arbeidsinfrastructuur (met zijn regionale mobiliteitscentra en -teams, werkhuizen) waar het mbo landelijk en regionaal (van de) partij is.

LLO-film, -tool en -bordspel

In samenwerking met Project Alumni MBO en Kennispunt MBO Leven Lang Ontwikkelen ontwikkelde het Expertisepunt LOB de film: 'De mbo-school als opleidingspartner voor een leven lang ontwikkelen in de regio'. Ook leverde de samenwerking de tool 'Gespreksleidraad voor beleid en programma op het snijvlak van LOB, alumni en leven lang ontwikkelen' en het bordspel 'LLO LOB alumni voor onderwijsprofessionals' op.

Lerend LLO-netwerk

2023 was een vruchtbaar jaar voor Kennispunt LLO dat veel kennissessies en bijeenkomsten organiseerde, samenwerkingen startte en het lerend netwerk verder uitbouwde. Er kwam een nieuwe kerngroep, het bestuurders-behoeftenonderzoek werd afgerond en landelijke overlegtafels werden actief bezocht. Verder is behalve met het platform LLO van de vereniging Hogescholen verbinding gezocht en gevonden met de SER (thema LLO) om het netwerk te vergroten, arbeidsthema's op te halen en mooie LLO-voorbeelden uit het mbo te delen.

Het Kennispunt MBO Leven Lang Ontwikkelen maakte zich sterk voor:

- het zoeken van verbinding met de Leerwerkloketten en de regionale leerwerkcentra in de 35 arbeidsmarktregio's (kansrijk opleiden in kansrijke sectoren);
- deelname aan de overlegtafel SBB en de programmaraad op het gebied van praktijkleren;
- het verzorgen van inhoudelijke sessies over/voor Skills;
- het verbinden van regionale partners aan regionale tafels via gesprekstafels, films, podcast en factsheets;
- het ontwikkelen en beschikbaar stellen van een overzicht leven lang ontwikkelen ter ondersteuning van mbo-scholen die leven lang ontwikkelen verder willen brengen in school.

Passend onderwijs

Verbeteragenda passend onderwijs

Het Kennispunt MBO Passend Onderwijs heeft in het kader van de 'verbeteragenda passend onderwijs mbo 2020-2025' twee werkgroepen ondersteund bij het uitvoeren van hun actielijnen van de verbeteragenda. Actielijn 1 behelst het verbeteren van de intake van aspirant-studenten met een extra ondersteuningsbehoefte en hun ouders. Hierop is een routekaart ontwikkeld voor studenten, ouders, mbo-scholen en vooropleidingen om inzicht te bieden in het intakeproces in het mbo. Actielijn 2 houdt zich bezig met het verbeteren van de kwaliteit van ondersteuning door onderwijsteams.

Onderzoek positie passend onderwijs

In 2023 zijn lerarenopleiders en aanbieders van PDG-trajecten geïnterviewd over de positie van passend onderwijs in de initiële lerarenopleidingen en PDG-trajecten. Gevraagd is naar welke toerusting en ondersteuning zij willen hebben om passend onderwijs te bieden en wat zij logischerwijs nodig vinden om de positie van passend onderwijs in initiële lerarenopleidingen, PDG-trajecten en bij- en nascholingsactiviteiten van mbo-scholen te verbeteren. Voor de zomer van 2024 levert het kennispunt in opdracht van OCW de resultaten van een onderzoek onder leraren in po, vo en mbo op.

Handreiking voor onderwijsteams

Ook is gestart met het ontwikkelen van een handreiking over passend onderwijs voor onderwijsteams. Waar zijn scholen wettelijk aan gebonden? Waar zit ruimte? En: welke mogelijkheden zijn er om de ruimte in te vullen, passend bij hun onderwijsvisie en visie op begeleiding en ondersteuning?

Ontwikkeling inspiratiedocument

Vanuit de deelname van de MBO Raad aan de uitvoering van de verbeteragenda passend onderwijs mbo 2020-2025 waren we afgelopen jaar betrokken bij de ontwikkeling van een inspiratiedocument voor mbo's en partners in het sociaal, zorg- en veiligheidsdomein om de samenwerking tussen mbo's en partners in de regio te verbeteren.

Sterke beroepsroute en beroepskolom

Afronding programma Sterk beroepsonderwijs

In 2023 is het programma Sterk beroepsonderwijs afgerond met een digitaal magazine over de leerlabs Doorlopende leerroute vmbo-mbo. In het magazine staat onder meer een interview met Adnan Tekin en VO Raad-voorzitter Henk Hagoort over het belang van de beroepsonderwijskolom. Ook zijn afspraken gemaakt over het in stand houden van de website sterk beroepsonderwijs, tevens de basiswebsite voor de projecten onder de subsidieregeling 'Versterking Aansluiting Beroeps Onderwijs Kolom' (VABOK) die voortkomt uit de Werkagenda mbo en per 1 juli is ingegaan. Van de eerste aanvraagronde in september zijn 23 aanvragen goedgekeurd.

Visie op Beroepsonderwijs

Rianne van der Meij haalde de vaststelling van de Visie op Beroepsonderwijs in haar interview al even aan. Volgens haar was het 'nog even worstelen om samen te bepalen wat we met elkaar nu écht belangrijk vinden. Uiteindelijk is een document gelanceerd waarin staat 'waar we van zijn' en hoe we ons als mbo verhouden tot andere partijen.' Uitgangspunt van de visie is dat de leerling/student altijd centraal staat. Het draait om hun interesse, hun (vrije) keuze, liefst voor opleidingen die aansluiten op de vraag vanuit de arbeidsmarkt. Ook moeten studenten meer en meer gelijke kansen krijgen via praktisch- en theoretisch onderwijsroutes. Want uiteindelijk is het beroepsonderwijs voor iedereen.

Samenwerking met VO-raad en VH

In 2023 hebben de VO-raad, MBO Raad en VH sterk ingezet op een gezamenlijke visie op beroepsonderwijs. Ook zijn stappen gemaakt in de onderlinge samenwerking tussen de drie onderwijskoepels. Zo wordt de MBO Raad bewust(er) betrokken bij ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs, zoals de curriculumherziening en praktijkgerichte programma's. Samen met de VH trekken we op in de Toekomstverkenning en de leven lang ontwikkelen-discussie.

Verbetervoorstellen bindend studieadvies (bsa)

In 2023 zijn gesprekken met OCW gevoerd over (de evaluatie van) het bindend studieadvies (bsa). Een deel van de politiek wil het bsa in het mbo afschaffen, maar vooralsnog blijft het gehandhaafd. Wel zijn er verbeteringsvoorstellen gedaan, in de vorm van het aanpassen en verduidelijken van de "handreiking bsa voor mbo-scholen" van Kennispunt MBO Onderwijs en Examinering en het inzetten op goede communicatie over de juiste toepassing van het bsa. Ook komt er extra aandacht voor het bsa in de volgende monitor van de wet vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht en vindt een inventarisatie van het bsa-beleid bij de mbo-scholen plaats, vooral 'om van elkaar te leren'.

Sociaal domein

Praatplaat 'inclusief advies'

Gaby Allard refereerde in haar interview aan de stappen die het mbo in het sociaal domein heeft gezet: 'met onze inzet echt het verschil te maken door vanuit het individuele succes te denken'. Achter die ene zin gaat een scala aan acties en activiteiten schuil waarvan de ontwikkeling van de Praatplaat 'inclusief advies' voor scholen en hun samenwerkingspartners in de regio een hele belangrijk is. De praatplaat ondersteunt bij het geven van een inclusief advies aan (jong)volwassenen en helpt bij het vinden van de best passende leerroute richting duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.

Wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk'

Dit jaar is ingezet op het wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk'. In het voorstel is de wettelijke opdracht en bijbehorende bekostiging voor nazorg verankerd en de aanpak jeugdwerkloosheid gekoppeld aan vsv en de benodigde samenwerking in de regio. Deze samenwerking krijgt zijn beslag in nieuwe regionale programma's.

Nieuwe regeling meerjarige regionale programma's

In 2023 is werk gemaakt van een doelmatige, duurzame infrastructuur waarin gemeenten/UWV, onderwijs en bedrijfsleven samen optrekken in het begeleiden van mensen richting arbeidsmarkt (inclusief nazorg), ongeacht wanneer zij in een kwetsbare positie zijn beland. Een en ander is vastgelegd in de nieuwe regeling meerjarige regionale programma's.

Regionale mobiliteitsteams en allianties

De regionale mobiliteitsteams zijn dit jaar ingezet voor de doorontwikkeling van een infrastructuur om mensen via om- en bijscholing in het mbo zo snel mogelijk weer aan het werk te helpen. 2023 was ook een 'alliantierijk' jaar. Zo is het voorstel ondersteunings- en zorgstructuur door mbo en gemeenten concreet uitgewerkt (alliantie met VNG) en zijn alliantieafspraken gemaakt met UWV en SBB.

Nog meer 'MBO Raad en sociaal domein' in 2023:

- inzet op extra middelen voor begeleiding niveau 2 (die we ook kregen);
- handreiking 'Delen van persoonsgegevens tussen onderwijs en zorg met arbeid' in samenwerking met Ingrado en Jeugdzorg Nederland;
- versterking pedagogische basis rondom het kind en de jongere door anders samenwerken, anders organiseren en anders opleiden (met VNG, PO-Raad, VO-raad en BMK);
- bestendiging ESB-regeling (ernstige scholingsbelemmeringen), met partners als de ESB-scholingsinstituten en Ingrado.

Entree-onderwijs

Onderwijsroute en inburgering

De MBO Raad heeft zich hard gemaakt voor een wettelijke taak en publieke bekostiging voor de Onderwijsroute binnen de inburgering. Vooralsnog blijft de Onderwijsroute een private activiteit, maar er start een onderzoek naar de voor- en nadelen van een publieke Onderwijsroute. Het vraagstuk blijft daarmee in beeld in voorbereiding op de wetsevaluatie in 2025 en 2027. Ook praten we in de landelijke gremia mee over de invoering van de nieuwe Wet inburgering 2021 en (de verkenning van de nieuwe) aanpak basisvaardigheden voor volwassenen (laaggeletterdheid).

Jongerenroute NT2

Voor mbo-studenten met een anderstalige achtergrond hebben we dit jaar gekeken naar hoe een 'Jongerenroute NT2' eruit kan zien. Deze route, met een combinatie van NT2-onderwijs en beroepsonderwijs, wordt de komende tijd verder onder de aandacht gebracht.

Samenwerking entree- en praktijkonderwijs

Afgelopen jaar zijn bestuurlijke afspraken gemaakt met OCW, de VO-raad, de Sectorraad praktijkonderwijs en NRTO over de samenwerking tussen mbo-entree en praktijkonderwijs ten behoeve van het (gedeeltelijk of geheel) uitvoeren van entreeonderwijs op locatie van het praktijkonderwijs. Dit ter voorbereiding op wetgeving.

Positionering entree-opleidingen

De btg Entree behaalde in 2023 met haar belangenbehartiging en projecten steeds vaker de landelijke tafels, waarmee het de positionering van de mbo entree-opleidingen als belangrijke mbo-opleiding versterkte. Verder zetten we de niet-diplomagerichte leerroutes tot startkwalificatieniveau, namelijk praktijkleren op maat en certificaatgerichte leerroutes, steviger op de kaart. Door deze inzet en de nadruk daarbij op de doelgroepen waarvoor deze maatwerk leerroutes bedoeld zijn, is het gelukt om onze partners mee te krijgen in het beter 'ramen' van de praktijkleerroutes op maat. Dat ze succesvol zijn, bewijst de stijgende afgifte van mbo-verklaringen waarin een praktijkverklaring is opgenomen als resultaat van deze leerroute.

4

MBO & SAMEN- LEVING

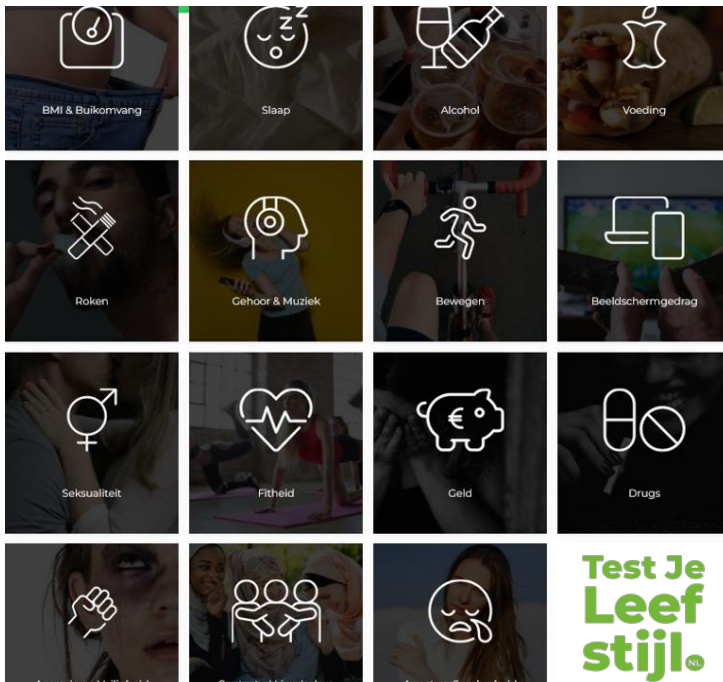

Het mbo levert goed opgeleide, weerbare vakmensen af die met zelfvertrouwen hun loopbaan vormgeven. Daarmee dragen we sterk bij aan welvaart en welzijn van Nederland, in de regio en op landelijk niveau. Aandacht voor thema's als studentenwelzijn, kansengelijkheid, de Gezonde School, burgerschap en basisvaardigheden helpen deze belangrijke, 'maatschappelijke missie' te verwezenlijken, zo blijkt ook uit het 'Mbo & Samenlevingsjaar' 2023.

Studentenwelzijn

Test je Leefstijl

Zeg je studentenwelzijn, dan zeg je Test je Leefstijl. In 2023 heeft TestJeLeefstijl.nl 22.000 studenten van 37 scholen bereikt. De scholen zetten het monitorings- en signaleringsinstrument in om te zien hoe het met hun studenten gaat. Dit jaar zijn ook de voorbereidingen getroffen voor de overdracht van TestJeLeefstijl.nl naar de MBO Raad op 1 januari 2024.

Samenwerking practoraten

TestJeLeefstijl.nl is in 2023 gaan samenwerken met de practoraten Vitaliteit (Alfa-College) en Gezondheid, Sport & Bewegen (Landstede) om verder onderzoek te doen met de landelijke data. Daarnaast is de samenwerking met programma Gezonde School en de Gezonde School-adviseurs (GGD) versterkt.

Interactief dashboard

In december is het interactieve Test-je-Leefstijl-dashboard live gegaan. Scholen presenteren hun data in een visueel aantrekkelijk jasje en kunnen zo nog beter laten zien hoe het met hun studenten gaat en wat de resultaten zijn van de gekozen interventies.

Gezonde school

Op het Gezonde School-menu

In 2023 konden scholen op drie manieren meedoen aan Gezonde Schoolprojecten: via het ondersteuningsaanbod voor het reguliere Gezonde Schoolprogramma, via het stimuleringsprogramma Gezonde Relaties en Seksualiteit en via de stimuleringsregeling Gezond en Veilig Werken. Ruim 1400 scholen in het po, vo en mbo ontvingen een toekenning voor een van de drie regelingen. Daarnaast is advies op maat en deskundigheidsbevordering aangeboden door een Gezonde School Adviseur en -in geval van de regeling Gezond en Veilig werken- een Arbodeskundige. Verder kregen mbo-scholen de kans om op opleidingsniveau een aanvraag te doen in plaats van op locatieniveau en is ervaring opgedaan met de ingebruikname van een leerplein en een digitale ondersteuningstool.

Kansengelijkheid

Diversiteit en inclusie

Het Kennispunt Gelijke Kansen Diversiteit en Inclusie helpt scholen in het proces van bewustwording, kennisvergaring, kennisdeling en (het ontwikkelen van) praktische handvatten om kansengelijkheid, diversiteit en inclusie in het mbo te bevorderen. Met trots kijken we terug op Project 8, waarin actieteam van acht mbo-scholen interventies ontwikkelden en uitvoerden om diversiteit en inclusie binnen de eigen school te bevorderen

Burgerschap

Expertgroep Burgerschap

‘Om mbo-studenten (nog) beter voor te bereiden op hun toekomst, moeten de basisvaardigheden in het mbo moeten omhoog’, zo liet minister Dijkgraaf van OCW op 3 juli in een brief weten. Werk aan de winkel dus, ook op het gebied van burgerschap. Een door het ministerie ingerichte 12-koppige Expertgroep Burgerschap werd om advies gevraagd, ging aan de slag en richtte zich op vier onderdelen: herijking van de huidige kwalificatie-eisen, explicitering van de burgerschapsopdracht voor het mbo, invoering van passende resultaatverplichting en de inzet op professionalisering van docenten.

Instellingsexamen burgerschap

De mbo-sector krijgt drie jaar de tijd om aan te geven welke resultaten ze met het instellingsexamen burgerschap hopen te behalen en hoe ze denken via het examen de inhoudelijke, kwalitatieve ontwikkeling van studenten in kaart te brengen. De nieuwe kwalificatie-eisen zijn (bewust) abstract geformuleerd, zodat scholen hun burgerschapsonderwijs naar hun eigen visie en ideeën kunnen inrichten. Dit doen ze aan de hand van een handleiding voor de onderwijspraktijk, afkomstig van het Expertisepunt Burgerschap. Duidelijk is dat de politieke druk hoog is. De politiek heeft de minister gevraagd het advies van de Expertgroep integraal, dus inclusief het instellingsexamen, uit te voeren.

Leesoffensief ‘Heel mbo leest!’

Basisvaardigheden, rekenen en taal

Leesoffensief ‘Heel mbo leest!’

Rianne van der Meij haalde het in november gelanceerde mbo-leesoffensief al even aan in haar interview, als een van haar persoonlijke hoogtepunten van 2023. En toegegeven: het resultaat mag er zijn, in de vorm van een prachtige online omgeving. Op de website staan onder meer de handreiking Leesoffensief, een handreiking over young adult literatuur en een handreiking over samenwerking met de bibliotheek. Ook zijn hier de praktijkvoorbeelden van 7 mbo-scholen te vinden.

Rekenchallenge MBO en Lerend Netwerk

Het Kennispunt MBO Taal en Rekenen telde in 2023 ook op andere manieren mee, onder meer door het organiseren van de Rekenchallenge MBO waarvan de prijsuitreiking in maart 2024 op het programma staat. Ook is het kennispunt het nieuwe project ‘Lerend Netwerk Rekenen’ gestart. In dit netwerk werken 19 teams twee jaar lang via 23 ontwikkelvragen, samen met experts uit hbo's en universiteiten, aan het evidence informed ontwikkelen van rekenonderwijs.

Dit is mbo

Landelijk ambassadeur mbo

Tijdens het veertiende ambassadeursgala op 15 mei in Apeldoorn zijn de vijf belangrijkste mbo-prijzen uitgereikt. De vakjury én publieksjury verkozen unaniem Quillian Blom, student van Cibap vakschool voor vormgeving tot Landelijk Ambassadeur mbo. 'Ik ben enorm trots dat ik het komend jaar het mbo mag vertegenwoordigen. Ik zie het als mijn taak om mbo'ers uit te dagen om trots te zijn op hun vak en de plek waar ze dat vak hebben geleerd.' Lasser Bart Willems won de Best of Excellence Award, Team opleiding Apothekersassistent van het Summa College werd Onderwijsteam van het jaar, Jumbo Harald en Ilse van Beek Panningen liet zich tot Beste leerbedrijf kronen en de winnende Beste praktijkopleider van 2023 was Martin Kant van Hoppenbrouwers Techniek B.V.

Nationale Opening mbo-jaar

Met een officieel sleutelmoment is op maandag 11 september het mbo-jaar 2023-2024 feestelijk geopend door Karien van Gennip, demissionair minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De aftrap vond plaats in het Amsterdamse theater Meervaart, waar zo'n 360 mensen aanschoven bij de mbo-talkshow-over de cruciale rol van het mbo in de regio

5

MBO & KWALI- TEIT

Als mbo-sector moeten we inspelen op de snel veranderende arbeidsmarkt, dus leveren we maatwerk. Voor (toekomstig) mbo-personeel zijn we een eigentijdse, aantrekkelijke werkgever, voor onze studenten verzorgen we kwalitatief hoogwaardig onderwijs. Ook in 2023 bouwden we waar kon en moest, onze mbo-kwaliteitsagenda verder uit, onder meer aan de hand van een ambitieuze digitaliseringsagenda.

Werkgeverszaken

Nieuwe cao

2023 was werkgeverszaken-technisch gezien een fraai jaar. Joany Krijt gaf in haar interview aan trots te zijn op de mbo-cao, waarin met een gemiddelde loonstijging van 10% mooie beloningsafspraken voor het personeel uit het vuur zijn gesleept. Tegelijkertijd is afgesproken om gezamenlijk, dus met de sector, verder te praten over toekomstige arbeidsvoorwaardenontwikkelingen voor werken in het mbo.

SER-lidmaatschap Stichting ZPW

Al jaren probeert de MBO Raad een zetel in de SER te bemachtigen. Dit is nog niet gelukt. Wél is de ZPW (Zelfstandig Publieke Werkgevers), inclusief de MBO Raad, gesprekspartner van diezelfde SER. Joany Krijt: 'Dat is mooi, omdat we via de ZPW onderwijs- en arbeidsmarktthema's kunnen inbrengen. Toch blijven we proberen om als MBO Raad bij de SER binnen te komen, omdat het mbo-oplossingen biedt voor problemen op de arbeidsmarkt, dus voor problemen in de maatschappij.'

Nieuw contract zorgverzekeraars

Na gedegen onderzoek is een nieuwe intermediair gekozen voor het regelen en onderhouden van collectieve zorgverzekeringen voor de mbo-sector, waarna een overeenkomst is gesloten met twee zorgverzekeraars. Loyalis, dat de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (AOV's) van bijna alle mbo-scholen regelt, garandeert sinds dit jaar een drempelloze instroom voor alle medewerkers. Deze is gebaseerd op de nieuwe cao, waarin staat dat iedereen, zonder medische verklaring, mag instappen en standaard wordt toegelaten.

Dubbelrol onderwijsregio

In het eind 2022 gelanceerde werkplan 'Samen voor het beste onderwijs' (zie ook het interview met Joany Krijt) staat beschreven hoe te komen tot een verbetering van het onderwijs, onder meer door de aanpak van het personeelstekort, specifiek via de vorming van onderwijsregio's. In die regio's heeft het mbo een dubbele rol, als opleider én werkgever, wat kansen en risico's met zich meebrengt. Dit jaar zijn 27 voorloper onderwijsregio's gestart. In ongeveer de helft doen mbo-instellingen mee.

Ontwikkelingen bevoegd-bekwaam

In 2023 is gestart met de uitwerking van de bestuurlijke afspraak over het optimaliseren van de zijinstroom-route, specifiek het PDG-traject (Pedagogisch Didactisch Getuigschrift). Ook is begonnen met het traject rondom strengere eisen voor docenten basisvaardigheden in het mbo. Gezien de andere rol van mbo-docenten ten opzichte van collega's in het po en vo, zijn de vakbevoegdheden voor basisvaardigheden in het mbo expliciet van tafel. Kortom: de PDG-route naar docentschap basisvaardigheden blijft behouden. Het precieze besluit van de minister (en de eventuele consequenties) volgt nog.

Nieuws van het Platform SO&P

Goed nieuws voor de positie van het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren (SO&P) binnen de onderwijsregio's: het kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie is dit jaar opgenomen in de regeling rondom de onderwijsregio's. Hiermee krijgt de ontwikkelingsgerichte peer review een plek en blijft de kwaliteit van het opleiden van docenten geborgd. Het Platform SO&P heeft in 2023 ook netwerkbijeenkomsten georganiseerd over en voor het mbo. Met thema's als: innovatiedocenten in het mbo, beroepsgerichte didactiek en de leraar als ontwerper van eigentijds onderwijs in het mbo.

Professionalisering mbo-lerarenopleiders

Dit jaar zijn nieuwe stappen gezet in de verdere professionalisering van lerarenopleiders voor het mbo. Via de samenwerking met de VH en ADEF (Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten) is het gelukt om de ambities uit de gezamenlijke agenda Meer Samen in praktijk te brengen.

In 2023 maakten we ons ook sterk voor:

- de uitrol (via SOM-subsidie van SZW) van een tweejarig project ter bevordering van duurzame inzetbaarheid in de sector;
- het opnemen van nadere eisen ten aanzien van het door scholen in po, vo en mbo te voeren strategisch personeelsbeleid (SHRM). Het wetsvoorstel loopt nog, de internetconsultatie is net afgerond;
- toekenning van de NGF-aanvraag Nationale Aanpak Professionalisering van Leraren (NAPL). Het gaat om een bedrag van vooralsnog 73 miljoen euro voor het structureren en stimuleren van de doorlopende professionalisering van leraren en docenten in het po, vo en mbo.

Examinering

Lerend (netwerk) kwalificeren

Zeg je 'examen' in 2023', dan zeg je 'Kennispunt MBO Onderwijs & Examinering'. Belangrijk wapenfeit van het kennispunt dit jaar: Lerend kwalificeren, een vorm van opleiding-afsluiting waarbij onderwijsteams tijdens het studentleerproces bewijzen verzamelen, om op basis daarvan een besluit te nemen over het al dan niet voldoen aan (een deel van de) kwalificatie-eisen. Een eindexamen is dan niet meer nodig. Om scholen bij deze innovatie te ondersteunen en te inspireren, is een lerend netwerk ingericht. Hier worden praktijkvoorbeelden gedeeld, kickstartsessies voor onderwijsteams en examencommissies georganiseerd.

Valideren leer- en werkervaring zij-instromers

In 2023 zijn verschillende onderwijsteams en examencommissie ondersteund bij het valideren en waarderen van eerdere leer- en werkervaring van zij-instromers. Een soms lastig proces, zeker als het gaat om het verlenen van vrijstelling voor examinering. Opbrengsten zijn gedeeld tijdens een conferentie in november en verwerkt in een toolkit.

Online leergang en handreiking digitalisering

Dit jaar is een online leergang opgezet voor docenten die net in het mbo zijn begonnen. Tijdens twee sessies leren ze meer over wie en hoe we opleiden, waarvoor we opleiden en wanneer we kunnen diplomeren, daarbij ondersteund door verschillende kennisclips. Ook zijn, samen met het netwerk examinering en digitalisering van MBO Digitaal, handreikingen ontwikkeld over nieuwe regels rondom de digitalisering van examens.

PE onderdeel MijnMora

Na meer dan tien jaar is een einde gekomen aan de vertrouwde Procesarchitectuur Examinering (PE), nu de PE wordt geïntegreerd in de website van MijnMora.

MijnMora kent – net als de PE – de mogelijkheid voor het inrichten van schooleigen omgevingen waarbinnen scholen zelf eigen documenten en teksten kunnen toevoegen.

Sectordoorsnijdend opleiden niveau 2

Dit jaar zijn verschillende bijeenkomsten rondom sectordoorsnijdend opleiden niveau 2 georganiseerd. Doel: een beweging in gang zetten, waarin we samen werken aan onderwijs voor deze doelgroep door ervaringen uit te wisselen, (nieuwe) kennis te delen en deze vervolgens te bundelen.

Internationalisering

Mbo internationaler op de kaart

‘We hebben het mbo in 2023 breder op de kaart gezet’, aldus Gaby Allard in haar interview waarin ze onder meer sprak over de kennissmissie naar Zuid-Afrika en de toegenomen zichtbaarheid in verschillende Europese onderzoeksgremia. Zoals daar bijvoorbeeld zijn: versterking van de posities van de Centers of Vocational Excellence (CoVES), de noodzakelijke doorontwikkeling van de EEA (Europese Educatie Ruimte) voor realisatie van de grote transitie en de toetreding tot het bestuur van EUpVET (European Providers Of Technical And Vocational Education And Training). Verder zijn de projecten ‘Expect’ en ‘Praline’ afgerond, respectievelijk met aanbevelingen over duurzaamheid in de techniek sector en over volwassen (LLO) onderwijs in het mbo. En het mbo deed mee aan de ACVT als vertegenwoordiger namens de providers voor heel Europa, aan de Europese werkgroep LLO en de pilots inkomende mobiliteit mbo-4.

Onderzoek en innovatie

Hallo Kenniscoalitie

Het mbo is met zijn drievoudige kwalificatie van cruciale waarde voor de realisatie van maatschappelijke opgaven. We werken dan ook met verschillende stakeholders samen aan onderzoek en vernieuwing, waarbij digitalisering (vaak) als vliegwiel fungeert. Een van de hoogtepunten dit jaar was toch wel de officiële toetreding van het mbo tot de Kenniscoalitie. Ook werden we officiële nieuwe partner in het Kennis- en Innovatieconvenant (KIC).

Nederlandse Onderwijspremie mbo

Dit jaar is ook de samenwerking met de Stichting Practoraten en SIA versterkt. Verder zag het netwerk van innovatie- en onderzoekadviseurs mbo het levenslicht. Dat het mbo steeds steviger aan de onderzoekweg timmert, bewijzen ook de volwaardige participatie in het Comeniusprogramma en de allereerste deelname aan de Nederlandse Onderwijspremie, dit jaar gewonnen door het 'Talent Atelier' van het Koning Willem I College.

Digitalisering

Digitalisering draagt bij aan de bredere strategie van het mbo met in het bijzonder aandacht voor: onderzoek, innovatie, digitalisering en eigentijds onderwijs. Vanuit SMJP-perspectief zijn op veel gebieden aanknopingspunten met digitalisering in het mbo. De hoofdthema's waar je digitalisering vooral in terugziet, is MBO & Kwaliteit, met de volgende subthema's: Onderzoek, innovatie en digitalisering, Relevante data, Leven Lang Ontwikkelen en Eigentijds mbo.

Grote digitale stappen

Mirjam Koster refereerde in haar interview in dit jaarverslag al aan de opmerking van Feite Hofman, DG bij OCW, dat 'het mbo in 2023 wel hele grote stappen heeft gezet op het gebied van digitalisering'. Wat heet? Van digitale veiligheid, via digitale onderwijsvormen tot de digitale professionalisering van docenten: digitale mijlpalen wisselden elkaar een jaar lang mooi af. Een jaar dat begon met de publicatie van de verkenning regie op studiedata en de start van de Leergang Flexibiliseren in het mbo. Een vervolg kreeg met onder meer de naamsverandering van Digitaliseringsimpuls in Npuls, een extra ronde Monitor Leren en lesgeven met ict en de ondertekening van het Convenant Cyberveiligheid. En het laatste kwartaal eindigde met de publicatie van het meerjarenplan en Digitaliseringsstrategie, en de (digitale) voorbereidingen op de komst van microcredentials.

Leergang Sturing geven aan digitalisering

Voor Pauline Satter, die in 2023 voorzitter werd van de kerngroep van MBO Digitaal, leverde de Leergang 'Sturing geven aan digitalisering' voor bestuurders een mooie drive op om 'met elkaar de goede dingen te doen'. "Vooral de discussie over de mogelijke inzet van een sectorbrede digitaliseringsstrategie vond ik een heel interessante. Er ontstaan zoveel mooie dingen in de scholen dat het handig zou zijn om daar op overkoepelend, strategisch niveau afspraken over te maken."

Digitale transformatie op 3 niveaus

Om het onderwijs wendbaar, flexibel en voor iedereen toegankelijk te maken en te houden, werkte het platform MBO Digitaal in netwerken en programma's samen met de mbo-scholen aan digitale transformatie op 3 niveaus: School, Docent en Student. Een belangrijke rol hierin speelden de netwerken van MBO Digitaal en de CIO Raad die eind december 2023 werd opgericht.

Het platform maakte collectieve afspraken voor de hele sector en draagt op die manier bij aan innovatie binnen het mbo. Bijvoorbeeld door het initiëren en/of uitvoeren van projecten en meerjarige, landelijke programma's (Npuls, Edu-V, Digitaal Bekwaam en Cyberveiligheid). Om de scholen te ondersteunen bij digitale transformatie zijn drie strategische praatplaten ontwikkeld:

- Strategie Digitale Transformatie,
- Meerjarenplan MBO Digitaal en
- De 4 grote programma's.

Ondertekening Convenant Cyberveiligheid

Tijdens de 48e MBO Digitaal Conferentie in september 2023 zetten Pauline Satter (MBO Digitaal), Adnan Tekin (MBO Raad) en Jozen Winterman (Regiegroep IBP) hun handtekeningen onder het Convenant Cyberveiligheid. Hiermee onderstreepten zij dat de mbo-scholen samenwerken op het gebied van cyberveiligheid. Het Convenant Cyberveiligheid werd op 22 juni vastgesteld tijdens de Algemene Ledenvergadering van de MBO Raad.

6

MBO & VERENI- GING

MBO & VERENIGING

De MBO Raad zette zich in 2023 met en voor de leden maximaal in op de geformuleerde ambities die dit jaar vooral samenhangen met de herinrichting van de vereniging en het verenigingsbureau. Dit om de identiteit van de vereniging MBO Raad als collectief van samenwerkende mbo-scholen te versterken ten dienste van de positionering van het mbo.

Naar een 'branchevereniging 3.0'

Voor Frank Bluiminck was 2023 het jaar van de transitie, een jaar waarin alle leden nadachten over c.q. input leverden voor beantwoording van die ene fundamentele vraag: wat voor vereniging willen we zijn? In mei startte een team van tien bestuurders onder begeleiding van Addy de Zeeuw hun 'expeditie' om in dialoog met elkaar en de leden scherp te krijgen wat het resultaat van die herijking zou moeten zijn, onder meer via de vissenkom-methode. Na een expertmeeting en een tweedaagse sessie met externen zijn op de AV van 21 november de tussenresultaten gedeeld, waarna is besloten vol in te zetten op twee van de vijf actielijnen uit het SMJP: meer focus op strategische thema's en een duidelijkere inrichting van de vereniging.

Slagkrachtig en professioneel

In lijn met de transitie van de vereniging is in 2023 binnen het bureau een organisatieontwikkeling gestart op basis van vijf ontwikkelijnen. Deze helpen medewerkers hun professionaliteit optimaal in te zetten om maximaal bij te dragen aan het realiseren van de gestelde doelen. Bovendien bepaalt de slagkracht van het bureau in belangrijke mate de impact van de vereniging.

Nieuw MT, intensievere sturing

In 2023 is een start gemaakt met de vorming van een nieuw managementteam. Vanaf 2024 krijgt het MT een nieuwe opzet met drie strategisch managers. Zij sturen primair op het werken aan doelen die direct zijn gekoppeld aan de visie, de organisatiestrategie en het werken aan (afdeling-overstijgende) thema's. Het verenigingsbureau wil zich met deze nieuwe, meer intensieve vorm van sturing ontwikkelen tot een (nog meer) wendbare, proactieve en professionele organisatie van verenigingsprofessionals met een warm kloppend hart voor het mbo en haar leden.

Een eigen MBO Raad story

De MBO Raad is een vereniging met 'een bureau met een verhaal'. De inhoud van dit verhaal is vervat in een 'story', met daarin de vier uitgangspunten hoe we met elkaar (verder) bouwen aan het mbo: bevlogen, verbindend, ondernemend en benieuwd. Op 22 mei 2023 is de story van de MBO Raad gepresenteerd.

Nieuwe corporate website, nieuw intranet

In 2023 is veel werk gestoken in de opzet van de nieuwe corporate MBO Raad-website en een nieuwe intranetomgeving. De keuze voor de switch naar 'nieuw' heeft alles te maken met de eindigheid van de ondersteuning op het onderliggende systeem, waardoor het lastig was om de veiligheid nog langer te garanderen. De nieuwe website oogt fris en kan door het eigentijdse ontwerp weer jaren mee. Het nieuwe intranet heet heel gepast 'MijnVereniging', en wordt in 2024 voorbereid op de komst van een nieuw extranet.

Concurrentie? Regionale focus!

De vereniging MBO Raad is geen vereniging meer van concurrenten maar van samenwerkende regio's met allemaal hun eigen ontwikkeling en regionale focus. 'Oorzaak' ligt in het teruglopende studentenaantal en het feit dat de combinatie 'LLO en sociaal domein' om nauwe samenwerking vragen.

53 besturen

In 2023 telde de vereniging MBO Raad 52 mbo-schoolbesturen, onder te verdelen in: 37 ROC's en 15 beroepscolleges (voorheen 4 AOC's en 11 vakscholen). Dat is één schoolbestuur minder dan in 2022, wat alles te maken heeft met de fusie tussen Friesland College en Friese Poort tot Firda.

Bestuurderservaring

Tussen 2019 en 2023 zijn op mbo-scholen 64 nieuwe bestuurders aangesteld, op een totaal van 108 bestuurders. Ruim de helft dus. Opvallend was de grote instroom in 2020 van in totaal 23 nieuwe bestuurders. De instroom stabiliseert zich nu op een niveau van iets minder dan 10 nieuwe bestuurders per jaar. Alle reden om de leergang nieuwe bestuurders – in 2023 zijn twee groepen hiermee gestart, weer te organiseren. De groep nieuwe bestuurders met vijf ervaringsjaren of minder groeit gestaag.

‘DE WEG NAAR EEN TOEKOMSTBESTENDIGE VERENIGING IS INGEZET’

Voor de vereniging MBO Raad was 2023 het jaar van de transitie. Frank Bluiminck zette de beweging (mede) in gang en zag hoe de wendbaarheid van c.q. de cultuurverandering in ‘zijn’ verenigingsorganisatie stapsgewijs vorm en inhoud kregen.

De portefeuille van Frank Bluiminck, secretaris van het bestuur en directeur MBO Raad:

- **Verenigingszaken.**
- Lid bestuur Neth-ER.
- Lid bestuur VEMBO.
- Voorzitter Stuurgroep Gezonde School.

Organisatieverandering

‘Dit jaar hebben we een analyse gemaakt van onze taak als organisatie, in het licht van de wensen van onze leden en de ontwikkelingen in de samenleving. Om hier goed op te kunnen anticiperen moeten we onze professionaliteit verder ontwikkelen en anders inzetten. Vijf ontwikkelteams, met elk zo’n 12 medewerkers, zijn gestart om die organisatieverandering bottom up te ‘voeden’ en in praktijk te brengen. Het samen zoeken naar de juiste bestemming was soms lastig, maar tegelijkertijd illustratief voor het afdeling-overstijgend samenwerken aan thema’s waaraan we binnen het bureau de komende tijd invulling geven.’

Ontwikkelingen accommoderen

‘Hoe noodzakelijk en gewenst ook: verandering doet pijn. Op basis van een nieuw perspectief neem je afscheid van het vertrouwde, waarbij mensen vaak een verliesgevoel ervaren. Alles is in de teams en met de OR besproken, zodat er goed zicht is op wat onze mensen nodig hebben. Zelf vind ik het belangrijk dat we als organisatie de ontwikkelingen in de vereniging goed kunnen accommoderen. Wij moeten meebewegen, dingen aan zien komen, ons op zaken voorbereiden. Dat hebben we gedaan, zodat we verder kunnen bouwen aan de organisatie en kunnen leren van de gesprekken die we intern op allerlei plekken hebben gevoerd.’

Verhaal van de MBO Raad

‘Tegelijkertijd vind ik dat de professionaliteit in onze organisatie een groter bereik moet krijgen om de impact van onze mensen in het bureau binnen de vereniging zo groot mogelijk te maken. Ik ben dan ook trots op hoe medewerkers samen het nieuwe verhaal van de MBO Raad hebben geschreven, via de vier kernwaarden ‘verbindend, benieuwd, bevlogen en ondernemend’ op een creatieve manier uitdrukking geven aan hoe wij onze identiteit zien. Samen, met elkaar. Echt supergaaf. Het getuigt van een grote betrokkenheid en heeft het incorporeren van de kernwaarden in onze dagelijkse werkpraktijk een enorme impuls gegeven.’

Transitie van de vereniging

‘In 2023 is ook de beweging richting de ‘Vereniging 3.0’ ingezet. Eerder hadden we al opvolging gegeven aan verschillende aanbevelingen van de commissie Schuur. Dat leidde niet meteen tot de gewenste andere stemming binnen de vereniging, dus is besloten om het proces anders aan te vliegen door een Expeditie-team van 10 bestuurders te formeren. Onder het mom van ‘alles mag, er zijn geen taboes’ helpen zij de transitie van de vereniging verder vorm te geven. En dat werkt. Mede door de verfrissende aanpak neemt het geloof in het proces toe. Er ligt een mooie agenda waar iedereen zich in kan vinden, precies wat nodig is om de transitie van de verenigingsorganisatie verder te brengen.’

"Ik ben trots op hoe medewerkers samen het nieuwe verhaal van de MBO Raad hebben geschreven"

Twee marsroutes

Uiteindelijk houden we twee marsroutes over, wat in 2024 moet uitmonden in een sterkere focus in wat de MBO Raad wel én niet doet en een nieuw ontwerp voor de vereniging. Onze leden voelen de behoefte om te weten waar de MBO Raad van en voor is, en waarvan en waarvoor juist niet. Welke focus we waarom aanbrengen op thema's en kerntaken. Fijn te merken is dat er positieve energie is vrijgekomen om als vereniging met onze mooie collectieve ambitie aan de slag te gaan. Op basis van onze hernieuwde agenda willen we serieus meters maken, ook met oog op het maatschappelijke debat en de komst van een nieuw kabinet waarvan ik hoop dat het de door Dijkgraaf gelanceerde waaier, met een sterke positie van het beroepsonderwijs, naar concreet beleid vertaalt.’

Lef tonen, verbindingen versterken

‘Politiek-bestuurlijk is het een ingewikkelde tijd en lastig om voor grote opgaven draagvlak te krijgen. Maatschappelijke organisaties, zoals de MBO Raad, moeten ideeën aandragen, ondernemerschap en lef tonen, in het belang van de publieke zaak. Daar ligt ook voor ons veel ruimte. Ik gun ons in 2024 een goede samenwerking. Met andere onderwijsraden in onder meer de sterke beroepsroutes en doorlopende leerlijnen. En met al die verschillende sectoren in het bedrijfsleven. Dat leggen, bevestigen en versterken van die verbinding is echt een unieke kwaliteit van het mbo. Hoe mooi zou het zijn om als toekomstbestendige vereniging, hierin het voortouw te nemen en zo voor heel veel mensen het verschil te maken?’

7 HET JAAR VAN DE BTG'S

BEDRIJFSTAKGROEPEN

Binnen de MBO Raad werken soortgelijke mbo-opleidingen samen in 9 **bedrijfstakgroepen**. Deze 'btg's' monitoren en beïnvloeden landelijke ontwikkelingen in het mbo-onderwijs binnen hun sector en behartigen de belangen van 'hun' mbo-opleidingen richting overheid en bedrijfsleven. Verder delen btg-deelnemers onderling kennis, vaak in gezamenlijke projecten, om zo te komen tot een efficiëntere onderwijsinrichting. Wat in 2023 per btg de belangrijkste resultaten waren? We vroegen het de negen voorzitters.

**Florus Roelofsen, voorzitter
sectorkamer Mobiliteit, Transport,
Logistiek & Maritiem (MTLM)**

MTLM

***'De btg voor beroepen ter
land, ter zee en in de lucht!'***

'MTLM staat voor beroepen in de Mobiliteitsbranche, de Transport en Logistiek, Railvervoer, Luchtvaart en de Maritieme sector. Wat ons verbindt is het vervoer van mensen en goederen en de toegevoegde waarde die we daar vanuit kwalitatief hoogwaardig onderwijs aan toe willen en moeten voegen. In de samenwerking met beroepenveld zijn mooie stappen gezet. Zo is er een logistiekpact opgesteld tussen onderwijs en branche en ook binnen de andere sectoren vinden branche en onderwijs elkaar steeds beter. De mobiliteitsopleidingen en branche slaan de handen ineen om begin 2024 next steps te formuleren om de bestaanszekerheid van kleinere opleidingen te borgen en de instroom van

studenten te vergroten. In de maritieme sector zijn met het plan Koersvast grote lijnen uitgezet om samen met het vmbo en hbo de toekomst van het onderwijs te borgen. Als Btg MTLM hebben we de ambitie uitgesproken dat wij de beste stage/leerplekken van de sector willen bieden. Dit vanuit de overtuiging dat het niet alleen de kwaliteit van de opleidingen ten goede komt maar ook tot een hogere instroom van studenten leidt. Onze marksegmenten kennen een sterke bezetting en brengen veel expertise in. Ook bestuurlijk zijn we goed op sterkte. De samenwerking in de sectorkamer is open en constructief. Dit alles maakt dat we als Btg MTLM vanuit kennis en kunde kunnen acteren en vertrouwen hebben in de toekomst.'

**Trudy Vos, voorzitter
bedrijfstakgroep Entree**

ENTREE

***‘Maatschappelijk belang
Entree-onderwijs neemt toe’***

‘Onze btg wordt gevormd door gedreven leden die gaan voor de Entree-opleiding als een kwalitatief goede mbo-opleiding voor de studenten en docenten. Iedere gediplomeerde zet een belangrijke stap op weg naar een zelfredzaam leven. Het maatschappelijk belang van de Entree-opleiding is groot en geeft vaak net dat zetje dat jongeren en volwassenen nodig hebben om door te kunnen stromen naar niveau 2 of naar de arbeidsmarkt wanneer een niveau 2 opleiding (nog) niet passend is. De btg Entree werkt als enige btg intersectoraal en zoekt meer en meer de samenwerking met de andere btg’s om die mooie doorlopende lijnen naar niveau 2 te realiseren. Het afgelopen jaar hebben we actief bijgedragen aan de ontwikkeling van een visie en advies met betrekking tot rekenen en taal.

De visie op rekenen is inmiddels geïntegreerd in de nieuwe rekeneisen. De visie op taal wordt binnenkort voorgelegd aan de taalexperts die namens OCW verantwoordelijk zijn voor de herziening van de taaleisen. De afgelopen twee jaar heeft onze btg zich ook ingezet voor het ontwikkelen van bijscholingsmogelijkheden voor Entree-docenten, wat heeft geresulteerd in zeven modules. Vanaf dit jaar zijn deze modules beschikbaar bij maar liefst vijf hogescholen in Nederland, zowel op locatie als online. Vanwege de brede interesse van niveau 2 in deze modules, heeft de btg Entree besloten om ze ook open te stellen voor niveau 2.’

ZDV

‘Onze beroepen zijn de ‘backbone’ van alle bedrijven en instellingen’

**Saskia Schenning, voorzitter
bedrijfstakgroep Zakelijke
Dienstverlening en Veiligheid**

‘Mbo-opleidingen binnen de bedrijfstakgroep Zakelijke Dienstverlening en Veiligheid leiden op voor de inzetbaarheid van studenten binnen alle branches en instellingen. Kijk bijvoorbeeld naar de transitie van zeven aparte opleidingen naar één toekomstgerichte kwalificatie die aansluit bij de wereld van de voor elk bedrijf zo belangrijke Business Services. Naar de dynamische wereld van de evenementenorganisatie in één opleiding waar techniek, hospitality en marketing samenkomen. Of naar de veiligheidsbranches die via praktijkgericht onderwijs gezamenlijk opleiden waar kan, specialiseren waar nodig en zorgen voor doorstroming waar gewenst.

Terugblikkend op 2023 ben ik vooral tevreden over onze concrete plannen over arbeidsmarktvraagstukken en Leven Lang Ontwikkelen door het beschrijven van vijf prioriteiten voor onze meerjarenagenda die de komende jaren de marsroute bepalen. ‘Onze’ beroepen zijn de ‘backbone’ van alle bedrijven en instellingen: ze verdwijnen niet, maar veranderen wel. En daar spelen wij op in.’

TGO

'Btg TGO speelt sleutelrol in Nederlands verdienvermogen en realisatie klimaatdoelstellingen'

Joke Bos, voorzitter bedrijfstak groep Techniek en Gebouwde Omgeving (btg TGO)

‘Technische mbo’ers zijn onmisbaar in de realisatie van klimaatdoelstellingen op het gebied van schone energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Want deze mbo’ers zijn de mensen die de ambities en visies die de omslag naar een klimaatvriendelijkere en duurzamere samenleving maken, realiseren in de praktijk. Op duurzame wijze bouwen? Van fossiele brandstof naar zon, wind, waterstof? De technische mbo’ers maken en installeren de vereiste instrumenten en apparaten – onder en boven de grond en zelfs in de ruimte! En dragen zo bij aan het verdienvermogen van de technische bedrijven van de BV Nederland.

Er is een dringende behoefte bij de bedrijven aan deze vakmensen, want zonder hen kunnen de doelstellingen niet gerealiseerd worden – letterlijk en figuurlijk. De btg TGO zet zich onder meer in om het mbo en opleidingsbedrijven te ondersteunen bij het samen met sociale partners en bedrijven vormen van een regionale opleidingsinfrastructuur die gericht is op het begeleiden van zij-instromers naar techniek. Want daar zetelt een belangrijk deel van het verdienvermogen van technische bedrijven – nationaal en internationaal.

VGG

‘Wij zijn onmisbaar, voegen écht iets toe aan Nederland’

**Cyrille van Bragt, voorzitter
bedrijfstakgroep Voedsel, Groen en
Gastvrijheid (btg VGG)**

‘Als Yuverta-bestuurder heb ik een blauwgroen hart, maar tussen die kleuren door zie ik vanuit mijn btg-voorzittersrol de directe link met voedsel, in de vorm van bijvoorbeeld voedsel-bewustwording. Trek je het breder, naar gastvrijheid, dan praat je over thema’s als gezond eten en klanten adviseren over het eten en gebruik van lokale, verantwoorde producten; waarmee je meteen het lijntje met uiterlijke verzorging te pakken hebt, en met een thema als duurzaamheid.

Niet voor niets zijn de leden van onze clusters afgelopen jaar in gesprek gegaan over ‘leiderschap in duurzaamheid’. Een ander wapenfeit was de ondertekening van het landelijk Hospitality Pact, waarin duurzaam opleiden voor onze sector als leiderschapsspeerpunt is meegenomen. Die variatie, dat schaken op meerdere borden, maakt onze btg ook zo mooi. Wij zijn onmisbaar en voegen écht iets toe aan Nederland.’

ZWS

‘Als mbo bijdragen aan vitale burgers in een vitale samenleving’

**Jan Jacob van Dijk, voorzitter
sectorkamer Zorg, Welzijn en Sport
(ZWS)**

‘De branches gezondheidszorg, welzijn, sport en bewegen en assisterende gezondheidszorg zijn in transitie, mede door personeelstekorten, technologische en sociale innovaties, jobcarving en een toenemende vraag naar Leven Lang Ontwikkelen. Het besef bij werkgevers(organisaties), beleidsmakers en ‘in de regio’ dat voor het slagen van deze transitie het mbo nodig is, groeit. Hier werken we als btg dan ook hard aan. Bijvoorbeeld door bij te dragen aan het VWS-programma Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg & Welzijn (TAZ).

Vertegenwoordigers van Sport en bewegen zijn belangrijke gesprekspartners binnen de Human Capital Agenda Sport geworden.

In het sociaal werk is de btg één van de oprichters van de ‘Arbeidsmarktagenda De Kracht van de mbo sociaal werker’ en in het pedagogisch werk vinden bestuurlijke overleggen plaats met de kinderopvang. En de btg heeft zich aangesloten bij transities in zorg, sport en welzijn vanuit onze missie: bijdragen aan vitale burgers in een vitale samenleving vanuit de kracht van het mbo.’

ICT & CI

‘De kracht van een scholennetwerk is goud waard’

**Hans Maas, voorzitter
bedrijfstakgroep ICT & Creatieve
Industrie**

‘Als nieuwe btg-voorzitter zie ik nu pas wat een btg voor de scholen betekent. Vooral het netwerken, de kennisdeling en het snelle sectorspecifiek schakelen zijn ‘goud’ waard. Zoals dit jaar bleek bij de opleiding Artiest rondom het thema doelmatigheid en het behouden van keuzevrijheid voor studenten. Mooi om te zien was hoe de artiestenopleidingen de krachten bundelden, samen spraken over kwaliteitsborging bij krimp en daarnaast zorgden voor een professioneel stageplaatsportaal voor bedrijven.

Voor bij de ICT-opleidingen zag je duidelijk de kracht van een goed scholennetwerk bij het doorhakken van knopen over onder meer kwalificaties en opleidingsduur. Een veilige en prettige leeromgeving bieden voor studenten, op school én bij de bpv-bedrijven, was, is en blijft een veelbesproken onderwerp binnen onze btg. Fijn te merken dat scholen dit jaar veel hebben overlegd over hoe dit aan te pakken, mét het werkveld, en hoe je ook de lastige gesprekken voert.’

HANDEL & MODE

‘Proactief inspelen op digitale mogelijkheden en uitdagingen’

**Marloes de Vries, voorzitter
bedrijfstakgroep Handel en Mode**

‘Digitalisering is ook in de handelssector in de opkomst. Panelen verschuiven, fysieke winkels moeten steeds meer hun meerwaarde bewijzen, nieuwe functies in de onlinehandel doen hun intrede. Op scholen worden opleidingen voor E-Commercespecialist en Ondernemer Handel almaar populairder, ten koste van meer ‘traditionele’ Retailopleidingen. Aan onze btg-leden daarom de taak om die ontwikkelingen bij te houden en te duiden. Zoals tijdens een management-tweedaagse in Haarlem waar ze nieuwe functies in de binnenstad bekeken, e-commerce bedrijven bezochten.

Ook belangrijk: kennisdeling. Met elkaar én op elkaars scholen, onder meer via ‘een kijkje in de bouwkeet’ op ROC Zadkine en Koning Willem I College. En op ondernemerschapsgebied, zoals tijdens een netwerkbijeenkomst bij Deltion College. Ook onze Mode-opleidingen moeten anticiperen op digitale uitdagingen, zoals AI en de transitie richting slow-fashion. Goed te zien is dat studenten daar op een creatieve en deskundige mee omgaan en prachtige producten maken. Echt iets om trots op te zijn!’

‘Zeldzame opleidingen voor de zeldzame beroepen van morgen’

**Stella de Kuijper, voorzitter
bedrijfstakgroep Specialistisch
Vakmanschap**

‘De opleidingen binnen de btg SV zijn uniek in hun soort. Onderwijs én bedrijfsleven zijn eensgezind in hun oordeel dat deze zeldzame voor de Nederlandse arbeidsmarkt belangrijke opleidingen, behouden moeten blijven. Des te belangrijker is het om de samenwerking te zoeken, zoals we ook in 2023 deden, en zo kennis op te doen en best practices te delen. Over nieuwe manieren van examinering, ‘lerend kwalificeren’ bijvoorbeeld. En over hoe we met elkaar de herkenbaarheid, bekostiging, uitvoerbaarheid en kwaliteit van onze opleidingen garanderen.

Dit jaar zijn we ook aangesloten bij het landelijke Sectoroverleg Ambachten. Afgesproken is om in 2024 een grote mediacampagne te starten om al die prachtige beroepen en kansrijke opleidingen zichtbaar te maken. En om verder te werken aan de uitdagingen zoals opgenomen in het jaarplan ‘Samenwerken werkt!’ Want zeg nu zelf: wat moeten we zonder al die audiciens, medewerkers medische steriele hulpmiddelen, schoenherstellers en pianotechnici?’

Dit jaarverslag 2023 van de MBO Raad is tot stand gekomen met:

Alle geïnterviewden hebben tijd en energie gestoken in het schrijven van dit verhaal.

(Eind)redactie en vormgeving:

Afdeling In- en Externe Communicatie MBO Raad

Beeld:

Diverse fotografen vanuit de scholen en de MBO Raad, aangevuld met rechtenvrije stockfotografie en illustraties van Buro Brand en Zabriski